

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Програма за развитие на селските райони. Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

ДЕКЕМВРИ
2020 г.

АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ДИВЕРСИФИКАЦИЯ НА ИКОНОМИКАТА И НА НАГЛАСИТЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ И МСП ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКА АКТИВНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ СВИЛЕНГРАД АРЕАЛ

Този документ е създаден в рамките на Споразумение № РД50-32/19.04.2018 г. за изпълнение на Стратегията за ВОМР и предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АБТТА	Асоциацията на Българските туроператори и туристически агенции
АД	Акционерно дружество
БАБХ	Българска агенция за безопасност на храните
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутно добавена стойност
БКБ	Българското конгресно бюро
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ВОМР	Водено от общностите местно развитие
ГКПП	Граничен контролно-пропускателен пункт
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕС	Европейски съюз
ЕТ	Едноличен търговец
ЗМБ	Закон за малкия бизнес
КДА	Командитно дружество с акции
КПД	Коефициент на полезно действие

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

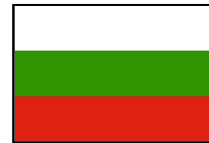
Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

МИГ	Местна инициативна група
МСП	Малки и средни предприятия
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
ОД	Област на действие
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ОП РЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“
ОУТР	Органи за управление на туристически райони
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
СВОМР	Стратегия за Водено от общностите местно развитие

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
II. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРОУЧВАНЕТО.....	7
III. ДИВЕРСИФИКАЦИЯТА КАТО ЕЛЕМЕНТ ОТ РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ.....	9
IV. ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА СНЦ „МИГ СВИЛЕНГРАД-АРЕАЛ“.....	15
V. МАЛКИТЕ СТОПАНСТВА НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ СВИЛЕНГРАД АРЕАЛ“.....	22
VI. МИКРО, МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ СВИЛЕНГРАД АРЕАЛ“	27
VII. АНАЛИЗ НА ПРОФИЛА НА ПРЕДПРИЕМАЧА И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО НА ТЕРИТОРИЯТА	37
VIII. ИЗВОДИ И ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ	42
IX. АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ НА МАЛКИТЕ ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА И МСП НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ СВИЛЕНГРАД АРЕАЛ ЗА ДИВЕРСИФИКАЦИЯ НА ИКОНОМИКАТА И ПРЕДПРИЕМАЧЕСКА АКТИВНОСТ	54
X. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ДИВЕРСИФИКАЦИЯ.....	63
XI. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ СВИЛЕНГРАД АРЕАЛ.....	72
XII. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ.....	78
XIII. ДОБРИ ЕВРОПЕЙСКИ ПРАКТИКИ И ПРЕПОРЪКИ КЪМ МИГ	80

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

По-големите и развити градове в страната се очертават като икономически центрове, където животът тече на пълни обороти и всичко се случва с изключително бързи темпове. Тази динамична картина силно се откроява на фона на многобройните по-малки населени места, които са по-слабо развити, с по-ниски икономически, културни и социални възможности. Рязката граница се задълбочава все повече с всяка изминала година и поради факта, че населението в малките градове и селата намалява или е застаряващо.

Друг фактор, който затруднява предприемачеството в селските райони е фактът, че икономиката в тези населени места в България се движи главно от микропредприятия с ограничени финансови ресурси за растеж и модернизация. Повечето от тях са изградени с много усилия и малък начален капитал от безработни или застрашени от безработица хора. Недостатъчният финансов ресурс за първоначална инвестиция е довел до повишена концентрация на малки предприятия в няколко сектора, при които е възможно стартиране с малко умения и също толкова начален капитал. Такива сектори са например ремонтните услуги, продажбите на дребно или отглеждането на земеделски култури с малък обем. Секторът на дребния бизнес се характеризира с малък потенциал за създаване на работни места и нисък темп на инвестиции. Това значително ограничава приноса му към създаване на заетост в селските райони.

За да се прекрати тази тенденция или поне да се редуцира броя населени места с влошени условия на живот и липса на икономически потенциал, селските райони трябва да използват всички уникални и автентични местни ресурси. Пълноценното използване на всички налични дадености и превръщането им в целенасочено средство за развитие на бизнес е ключово към постигане на икономическа стабилност в малките населени места.

През последните години стоките и услугите с ниско качество и достъпна цена се срещат все по-често. И ако в началото на появяването им на пазара, те предизвикваха интерес у потребителите, то днес вече ситуацията е друга. Забелязва се нарастващо

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арела“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

търсене на качествени, натурални, екологични и био продукти, както и на персонални услуги, според индивидуалните нужди, вместо масовите.

Тази ситуация дава възможност на местните предприемачи да наклонят везните в своя полза, като предложат локални продукти с висока добавена стойност и добро качество. Уникалните, ръчно изработени и автентичните продукти стават все по-търсени. Хранителен продукт, традиционен за конкретен регион или ръчно изплетена шапка са предпочитан сувенир, вместо вносните им еквиваленти на по-ниски цени и с по-ниско качество. Подкрепата на местното производство става все по-обсъждана тема, особено през последните месеци, когато вследствие на пандемията, родните производители претърпяха огромни загуби, дори фалити.

За да успеят местните предприемачи да излязат на пазара и да се задържат там, те трябва да имат нужните знания за бизнеса в своята сфера, а за тази цел те трябва да получат достъп до професионални съвети, насоки и добри практики, от които да почерпят опит и да се запознаят с утвърдени стратегии.

Инвестициите в нови и развитието на вече съществуващи микропредприятия е друг важен фактор за стимулиране местните предприемачи за създаване на заетост в селските райони, както и за подобряване на конкурентоспособността. Подобна подкрепа би оказала благоприятно въздействие върху развитието на територията на МИГ „Свиленград Ареал“, чрез създаването на повече и по-качествени работни места. Това ще спомогне за разнообразяване на селската икономика на България, която в момента е силно зависима от земеделието.

Настоящият анализ цели да проучи възможните неземеделските сфери на дейност, които биха донесли приходи за местния бизнес и биха подобрили цялостното качество на живот на територията на МИГ „Свиленград Ареал“. Ще бъдат предложени подходящи за територията на общината бизнес начинания и добри практики, прилагани при подобни условия в страната и в Европа. Също така, ще бъдат изведени готови решения за съществуващи актуални проблеми, в т.ч. ситуацията с COVID – 19, които оказват цялостно негативно влияние върху местната и национална икономика.

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Посредством вече съществуваща пазарна конюнктура и нейното разпределение по райони, настоящото проучване ще очертае продукти и услуги от земеделския и неземеделския сектор, които имат потенциала да се превърнат в движеща сила за изграждането на стабилен икономически растеж на територията на МИГ „Свиленград Арел“.

Благодарение на развитието на местната икономика ще се създадат нови възможности за заетост на населението, което би допринесло за намаляване на миграцията от селските райони. Това ще повиши конкурентоспособността и ще провокира местния бизнес към постигане на по-високо качество, предлагане на добавена стойност към продуктите и услугите и дори към внедряване на иновации в сферата.

II. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРОУЧВАНЕТО

Проучването има за цел да изследва характеристиките и проблемите на земеделските производители, както и на микро, малки и средни предприятия на територията на МИГ, техния потенциал, нагласи и възможности за диверсификация на икономиката, както и общото развитие на селското стопанство и цялата икономика на района, местния бизнес климат, потребностите и ресурсите, които могат да се развиват, нуждата от различни пазарни ниши, социални, битови и в областта на културата услуги. Анализът е в помощ и на изпълнението на Стратегията за ВОМР и по-специално на Приоритет 1: Устойчив икономически растеж на земеделския сектор чрез повишаване конкурентоспособността на малките и средни селски стопанства, подобряване ефективността на производството и реализация на продукцията им, въвеждане на иновации и разнообразяване в неземеделски дейности.

Информационното осигуряване на проучването беше осигурено чрез система от методи, техники и подходи. Методът е начин за набиране на информация, преработването, съхраняването и предоставянето ѝ в синтезиран вид. За нуждите на настоящото проучване бяха използвани методи за полеви (онлайн) и методи за кабинетни

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

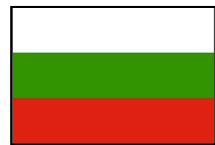
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

проучвания, разликата между тях е вида на ползваната информация, мястото на провеждане и инструментариума.

За изготвянето на проучването бяха използвани следните подходи:

Метод/Подход	Същност		
Издирване, събиране, набор и подбор и анализ на информация за МИГ „Свиленград Ареал“	Информацията беше събрана от регионални и национални документи, срещи, интернет и други официални държавни източници		
Консултации	Конкретизиране и актуализация на събраната информация с помощта на служители от МИГ „Свиленград Ареал“.		
Анкетно проучване	Провеждане на анкетно проучване с жители от територията на МИГ „Свиленград Ареал“ за събиране на първична аналитична информация		
Количествен и качествен анализ	1. Качествените методи: ➤ Изследват специфични свойства на представителна извадка от изследваните обекти; ➤ Откриват скрити, вътрешни зависимости между изследваните обекти; ➤ Разкриват причинно-следствени връзки за изследваните явления; ➤ Дефинират параметрите за прилагане на последващи количествени методи на изследване. 2. Количествените методи: ➤ Фиксират общите, повтарящите се свойства на изследваните обекти; ➤ Класифицират общи факти за изследваните обекти; ➤ Сравняват вече фиксирани факти за изследваните обекти; ➤ Анализират, синтезират и обобщават резултати, които се приемат за валидни за всички обекти на изследването.		
Сравнителен Анализ на различни добри практики	Сравнителният анализ се извършва по предварително зададена методика за определяне на коефициент за оценка на всяка добра практика, която е обект на анализа и може да бъде приложена на територията на МИГ „Свиленград Ареал“, която изглежда по следния начин: <table border="1"> <tr> <td></td> <td>ТОЧКИ ПО МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА</td> </tr> </table>		ТОЧКИ ПО МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА
	ТОЧКИ ПО МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА		

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Продукт или услуга, подлежащи на сравнение	Наличие на ресурси на територията на МИГ за внедряване на идеята (4 точки)	Приоритизиране на сектора, в който попада идеята в Стратегията за ВОМР 2014-2020 г. (2 точки)	Наличие на традиции в сектора, в който попада идеята (1 точка)	Възможност за финансиране на идеята, от МИГ (3 точки)
1.....	...	...	...	...
След получаване на коефициент за икономическа приложимост на всяка предварително дефинирана добра практика се прави повторен анализ за оценка, който цели да открие най-подходящите от тях за осигуряване устойчиво местно развитие.				

Таблица 1

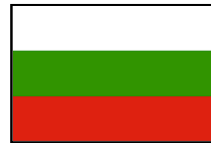
В подготовката на проучването са залегнали следните хоризонтални принципи:

- **Ангажиментите по законодателството** – В анализа са предложени препоръки и решения, с изпълнението на които ще се подпомогне изпълнението на ангажиментите на страната, произтичащи от европейското и национално законодателство.
- **Устойчиво развитие** – Аналитичните решения са ориентирани към ограничаване изменението на климата.
- **Устойчивост на инвестициите** – Проучването е подкрепено с единствено с примери за продукти и услуги, които могат да гарантират дългосрочността на инвестициите вложени в тях.
- **Равенство между половете** – Проучването, в това число анкетирането ще обхване жителите на територията на МИГ "Свиленград Ареал" без значение от техния пол, религия, етническа принадлежност, сексуална ориентация и др.

III. ДИВЕРСИФИКАЦИЯТА КАТО ЕЛЕМЕНТ ОТ РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Близостта на региона със съседните страни Гърция и Турция осигурява добри възможности за реализиране на бизнес начинания почти във всяка сфера, но както в

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

преобладаващата част от селските райони в България, най-силно развито е селското стопанство. Приходите на голяма част от населението на МИГ „Свиленград Ареал“ са концентрирани именно в тази сфера, а това прави района силно зависим към търсенето на пазара и уязвим при икономически трусове. Това се усеща в периоди като сегашния. COVID-19 нанесе поражения в изградената логистична мрежа за износ на основни земеделски култури. За да се ограничи влиянието на подобни фактори върху качеството на живот на населението, то е важно да се осигури възможност за устойчиво развитие и гарантиране на стабилни приходи в местната икономика, посредством диверсификация в селските райони.

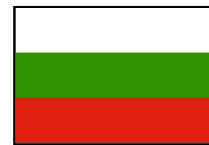
Диверсификацията в контекста на развитието на селските райони най-общо може да бъде определена като извършване на неземеделски или нетрадиционни земеделски дейности на дадена територия. Осъществяването на разнообразни икономически дейности в район със силно развито земеделие се счита за силен мотивиращ фактор, който да допринесе за подобряване на конкурентоспособността, а това от своя страна ще гарантира устойчиво развитие и подобряване условията на живот в селските райони.

Примерите от развитите западни страни показват, че до средата на миналия век там също основен двигател в малките населени места е било селското стопанство. За да поддържат развитието на местните икономики, районите са избрали да прибегнат до разнообразяване на дейностите, с цел запазване на културните ценности, традициите, специфичните занаяти, както и подобряване на привлекателността на населените места. Това иновативно за времето си начинание се отразило благоприятно и все повече селски райони започнали да гледат на диверсификацията като начин да представят региона в друга светлина и да генерират приходи от това.

Къщите за гости от селски тип, производство на биологични храни, природосъобразни решения, екологично ориентирани услуги, местни занаяти или иновации в традиционното земеделие, са все примери за успешно прилагане на диверсификация в икономиката на селските райони, които имат доказан положителен ефект. Това се дължи на факта, че усъвършенстването на местните предприемачи в различни сфери на дейности гарантира стабилност и гъвкавост на региона дори при

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

влошаване на икономическото състояние в страната. Насърчаването на разработване на нови стратегии за вече съществуващ бизнес, внедряването на иновации или промяна в използването на крайния продукт също се счита за вид диверсификация. Пример за това е производството на картофи. По данни от 2018 г. делът на добитите картофи представлява 28.9% от всички произведени зеленчуци и сухи бобови култури в страната. Стандартно, те биват използвани за храна, но иновация при употребата на краен продукт е използването им за направата на биоразградими и 100% компостируеми торбички и фолиа. Този пример дава яснота върху същността на понятието диверсификация. Не е необходимо да е налице коренна промяна в извършваната дейност, достатъчно е тя да бъде осъвременена, да отговаря на търсенето на пазара и да бъде съобразена с условията, които предлага региона.

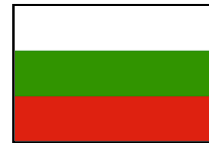
Разбирането за понятието предприемачество се променя многократно през годините. Значението на думата еволюира успоредно с различните етапи, през които преминава обществото. Промяната в схващането за значението на понятието предприемачество се води от все по-честата употреба на думата в различни случаи, което налага и обновяване и допълване на теорията. Тук се наблюдава израстване на думата, породено от самата практика. Невъзможността да се вместят в съществуващото определение за понятието предприемачество всички дейности, възникващи по време на Индустриалната революция, налага неговото обновяване и допълване на теоретичните схващания от все по-широк кръг от икономисти. Значението на думата расте, както и процесите включващи се в създаването, развитието и управлението на бизнеса.

Думата предприемач за пръв път е използвана от икономистът Ричард Кантилон (1680 г. – 1734 г.) през 1755 г., но се налага по-късно – през 1803 г., благодарение на френският икономист и бизнесмен Жан Батист Сей (1767 г. – 1832 г.). Първоначалното тълкуване на думата дадено от Кантилон е свързано с рискът. Според него предприемачът е лицето, което поема риска, за разлика от лицето, което осигурява капитала. 50 години по-късно през миогледът на Жан Батист тълкуването е променено и вече включва ролята на ресурсите. Според него предприемачът прехвърля икономическите ресурси от областите с по-ниска производителност към области с по-висока производителност и по-висок доход.

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

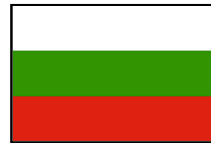
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Значителен принос в тълкуването на термина предприемачество има и австрийският учен и икономист Йозеф Шумпетер (1883 г. - 1950 г.). В своите трудове той се фокусира върху предприемачите с новаторски виждания, като според него те стоят в основата на икономическото развитие. Той не изключва и риска като един от задължителните елементи на предприемачеството, но го свързва с внедряването на нововъведения по отношение на производствените методи, суровините, организацията на процесите и пазарите.

Редица други видни икономисти и учени дават своите тълкувания за понятието предприемачество. Те не се различават коренно едно от друго, а се допълват, всяко следващо прибавя обяснение на новите процеси, възникнали през времето, в което са живели. Израстването на термина продължава и днес, като едно от съвременните определения е дадено е от Питър Ф. Дракър (1909 г. – 2005 г.). Неговият поглед върху съвкупността от дейности, стоящи зад термина предприемачество се приема като новаторски, поради факта, че той разглежда предприемачите, нововъведенията и развитието като едно цяло. Той предлага своето тълкуване на един от нерешените въпроси на предприемачеството – личностите качества на индивида.

Според него предприемачеството е по-скоро поведение, отколкото черта на характера или вродено умение. Всеки, който има смелостта да поема отговорност, да взема решения и да устоява на натиск, може да бъде предприемач. Именно това тълкуване определя най-точно днешната реалност, поради факта, че няма едно общовалидно определение за предприемачество, а същността на понятието може да бъде тълкувана на база конкретни действия, както и според личностните характеристики на субекта.

За да бъде реализиран какъвто и да е бизнес и да става дума за предприемачество, то е задължително да бъдат уредени законовите изисквания – а именно избор на правен и икономически статут на търговската фирма. Според българското законодателство съществуват различни правни форми, регламентирани в Търговския закон – еднолични дружества и капиталови дружества (ООД, АД, събирателни, командитни, и командитни

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

дружества с акции). По смисъла на закона за търговско дружество се счита обединяване на две или повече лица с цел извършване на търговски сделки с общи средства.

Най-простата правна форма е на еднолично дружество е **Едноличен търговец (ЕТ)**, тъй като в закона няма изискване за минимален капитал при учредяване и поради характера си, не изисква съдружници. Предпочитана е от множество стартиращи бизнеси, поради ниските такси, облекчените условия за регистрация и закриване и възможността всяко дееспособно физическо лице с местожителство в страната да открие фирма с такъв правен статут. Важно е да се има предвид, че всички Търговски дружества са юридически лица, но ЕТ е физическо лице, което е признато за търговец.

Друга предпочитана форма за еднолични търговци е **Еднолично дружество с ограничена отговорност (ЕООД)**. Различията между ЕООД и ООД (Дружество с ограничена отговорност) се изразяват в броя на лицата, които притежават капитала на дружеството. И при двете правни форми изискванията за началния капитал са символични в размер на 2 лв., но таксите за откриването и процедурите по заличаването им (ликвидация) е по-продължителна и сложна, както и се дължат допълнителни банкови такси. За да се учреди ЕООД не са нужни съдружници, докато при ООД физическите или юридически лица трябва да са поне две, като не е задължително те да са с равни капиталови вноски.

Когато сферата на дейност и мащабите изискват наличието на по-сериозен капитал предпочитаните правни форми са **КДА (Командитно дружество с акции), АД (Акционерно дружество) или ЕАД (еднолично акционерно дружество)**. Акционерните дружества се характеризират с това, че техния капитал е разпределен на дялове. Най-често срещата форма е АД. Законът изисква минималната стойност на капитала на акционерното дружество да бъде 50 000 лв., което прави акционерните дружества предпочитани при по-значителен мащаб на извършваната дейност и при наличие на голям начален капитал. Те също така са и най-ефективната форма за набиране и концентрация на капитали.

Изборът на правна форма за реализиране на бизнес начинание е от голяма важност, тъй като това ще определи какви са възможностите и ограниченията пред

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

бизнеса, какви такси и данъци са дължими, както и какви са отговорностите на собственика или съдружниците.

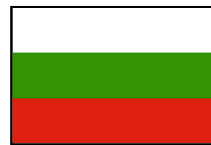
След 2007 г. потенциалът за реализиране на бизнес и за развитието на вече съществуващ се промени значително за всички съществуващи негови правни форми, но най-вече за малкия и среден бизнес. Фокусирането на Европейския съюз върху МСП е неслучайно. Те осигуряват две от всеки три работни места в частния сектор, както и 85% от новооткритите работни места. По данни от 2015 г. става ясно, че МСП продължават да бъдат в центъра на европейската икономика с близо 22,2 милиона предприятия, които осигуряват заетост на 90 милиона души и съставляват повече от 99,8% от всички предприятия.

Приет през 2008 г. „Small Business Act“ за Европа (Закон за малкия бизнес или ЗМБ) потвърждава важната роля на МСП в икономиката на всички страни членки и цели да подобри цялостния подход по отношение на предприемачеството. Законът се стреми да насърчи развитието на МСП, като им окаже съдействие за справяне с пречките, съпътстващи тяхното израстване. Част от инициативите включват намаляване на бюрокрацията, осигуряване на равен достъп до финансиране, увеличаване на достъпа до пазари, както и подобряване на осведомеността по отношение на ролята, която предприемачите имат в обществото.

Подобни мерки имат за цел не само да подкрепят действащи предприемачи, но и да насърчат стартирането на нови такива. За да се осъществи това е необходимо обществото да получи информация, представена по подходящ начин, за това какви са ползите от извършването на подобна дейност, какви са задължителните условия, както и най-важното – както всъщност е предприемачество. За да се гарантира осведоменост на всички нива, както и цялостна подкрепа за предприемачеството в България, през ноември 2015 г. Министерски съвет приема План за действие "Предприемачество 2020 - България", съдържащ списък от 31 конкретни мерки в съответствие с приетия от ЕК - План за действие "Предприемачество 2020 - Възраждане на предприемаческия дух в Европа".

Планът за действие се разделя на 3 основни области на действие:

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Съдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арела“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- ОД №1 - "Образование и обучение в предприемачество в подкрепа на растежа и създаването на нови предприятия".
- ОД №2 - "По-добро административно и законодателната среда за бизнес предприемачи и подкрепа в решаващия етап от жизнения цикъл"
- ОД №3 - "Укрепване на предприемаческата култура в Европа за растежа на едно ново поколение от предприемачи".

Пример за резултат от Плана за действие по ОД №1 е въвеждането на нова учебна дисциплина "Технологии и предприемачество" за деца от I до IX клас в задължителната общообразователна подготовка и предмет "Предприемачество" в VIII клас за всички професионални направления в общата професионална подготовка. Финансирани са ученически практики и стажове в реална работна среда, проведени са кампании и обучения за насърчване на младежкото предприемачество.

По ОД №2 МЗХ е отчетло през 2015 г. стартиране изпълнението на мярка №6 "Развитие на стопанства и предприятия" от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г. Обявен е прием по подмярка 6.1 "Стартова помощ за млади земеделски стопани", от което са се възползвали 2634 бенефициента. В сферата на „Създаване на благоприятна среда за растеж и развитие на предприятията“ е отчетен напредък и през 2017 г. Той е реализиран най-вече благодарение на оперативните програми ОП РЧР, ОПИК и ПРСР.

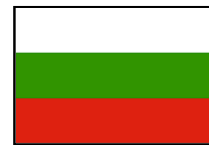
Важна институционална подкрепа за предприемачеството се явяват именно финансираните от ЕС донорски програми.

IV. ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА СЦ „МИГ СВИЛЕНГРАД-АРЕАЛ“

Следва да бъде отбелязано, че територията на МИГ „Свиленград Арел“ е сред значително диверсифицираните икономики в селските райони в България. На територията на МИГ има силно развити: преработваща промишленост; селско

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

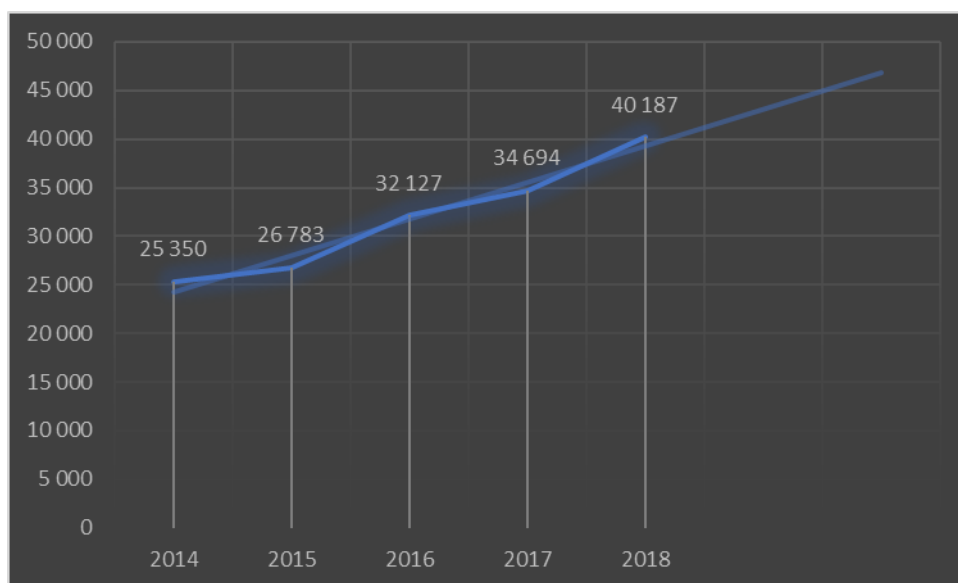

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

стопанство; туристическо-развлекателна индустрия; транспортно-логистичен сектор; индустриално винопроизводство и др.

Предприемачеството на територията на МИГ като цяло се развива с все по-бързи темпове през периода 2014-2018 г. Това личи от постоянно нарастващите ДМА на предприятията, ясно осъзнали нуждата от инвестиции и модернизация за повишаване на икономическата им активност. На следващата графика е представено движението на стойността в хил. лв. на притежаваните от предприятията на територията на МИГ ДМА:

Графика 1

Към 2018 г. икономическите сектори на територията на МИГ, които разполагат с най-голямо количество ДМА са: Хотелиерството и ресторантьорството; Преработващата промишленост и Селското стопанство. Това показва, че това са трите сектора с направени най-много инвестиции на територията на МИГ. На следващата таблица са представени притежаваните от бизнеса ДМА по сектори на територията на МИГ в хил. лв.:

 Притежавани ДМА от предприятията по Икономически дейности	Хил. левове
ОБЩО:	178 581
А СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	27 243
С ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	31 727
Д ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	14 037

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

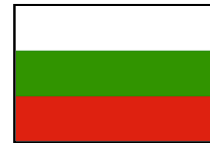
F СТОИТЕЛСТВО	3 796
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	22 772
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	11 329
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	35 008
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	15 355
M ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	800
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	2 116
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	2 441
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	11 170
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	436

Таблица 2

Предприемачеството на територията на МИГ е силно свързано с транспортния отрасъл на икономиката. Наличието на трансевропейският транспортен коридор “Европа – Азия” оказва силно влияние и дава насока на местната икономика. Голяма част от малкия и среден бизнес на територията на МИГ е свързан пряко или косвено с транспортния сектор и преминаващия международен трафик през територията на МИГ.

Друг важен клон на местната икономика е селското стопанство, благодарение на изключително подходящите почвено-климатични условия на територията на общината. През последните години селското стопанство на територията на МИГ се модернизира с високи темпове. Възможностите за кредитиране и безвъзмездна финансова помощ стимулират местните предприемачи да инвестират в стопанствата си. Не само тези фактори оформят средата като благоприятна. Традициите и опитът на жителите в отглеждането на пшеница, ечемик, слънчоглед, лозя, също се отразяват положително на развитието на селското стопанство. Големият наличен поземлен ресурс също спада към плюсовете на територията на МИГ, като един от основните фактори за осъществяване на земеделски дейности. Друго предимство, благоприятстващо отглеждането на земеделски култури, е големият брой слънчеви дни спомагащи за оранжерийно производство на ранни, скъпи зеленчуци и плодове. Тази дейност се нуждае от изграждане на добра маркетинг стратегия, която да бъде насочена към пазарите, търсещи перспективните сортове зеленчуци, не само сезонно, но и за износ. За да се подкрепи производството и реализирането на тази продукция се планира да бъде изградено селскостопанско тържище на територията на МИГ.

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Близо 75 % от цялата територия на МИГ „Свиленград Ареал“ е обработваема земя, предназначена за нуждите на селското стопанство. Разпределението на територията на МИГ към 2020 г. е представено на следващата таблица:

Таблица 3 и Графика 2

Сравнително нов за местната икономика на МИГ сектор е туризмът. През последните 10 години той е най-бързо развиващия се отрасъл на територията на МИГ. Големият ръст на туризма на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ се дължи на трансграничното местоположение на Община Свиленград до границите с република Турция и Република Гърция, създаването на луксозни места за настаняване, заведения за хранене и развлечения и др. След кризата в туристическия бранш през 2020 г. се очаква икономическото възстановяване на сектора да бъде движено от вътрешния туризъм. Поради изградената материална база на местата за настаняване (над средното ниво за селските райони в България) туристическият сектор от територията на МИГ следва да се

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

възползва от всички и мерки и инструменти, които ще бъдат реализирани от Министерство на туризма през 2021 г. **във връзка с новото туристическо райониране на България** и антикризисните мерки за борба с пандемията от COVID-19. Обособяването на туристическите райони в България отчита наличието на туристически ресурси и цели, формиране на регионални туристически продукти и осъществяване на регионален маркетинг и реклама. **Територията на МИГ „Свиленград Ареал“ попада в район „Тракия“.** Към края на 2019 г. туристическите райони в България имат сформирани органи за управление (ОУТР), но районирането все още е само секторна пространствена концепция без практически дейности, свързани с популяризирането на районите и развитието им като самостоятелни дестинации в рамките на дестинация „България“. В плановия документ „Цели на администрацията на Министерство на туризма за 2020 г.“ от 15.04.2020 г. са заложени пакети от мерки за обособяването на районите. Според концепцията за туристическо райониране **район „Тракия“ е със специализация „Културен туризъм“, „Винен туризъм“, разширените специализации са: „Делови туризъм“, „Приключенски и екотуризм“.** Схемата на туристическото райониране на България изглежда по следния начин:

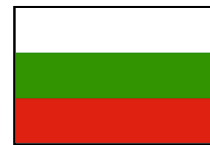

Карта 1

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Според справката на местата за настаняване на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ за периода 2014-2019 г. броят на реализираните нощувки на територията се увеличава с всяка изминала година. Ръстът на реализираните нощувки за последните 6 години на територията на МИГ е почти 100 %. На следващата таблица е представен броят на реализираните нощувки по години на територията на МИГ:

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Общо реализирани нощувки	53 315	62 469	82 153	84 415	93 376	103 875

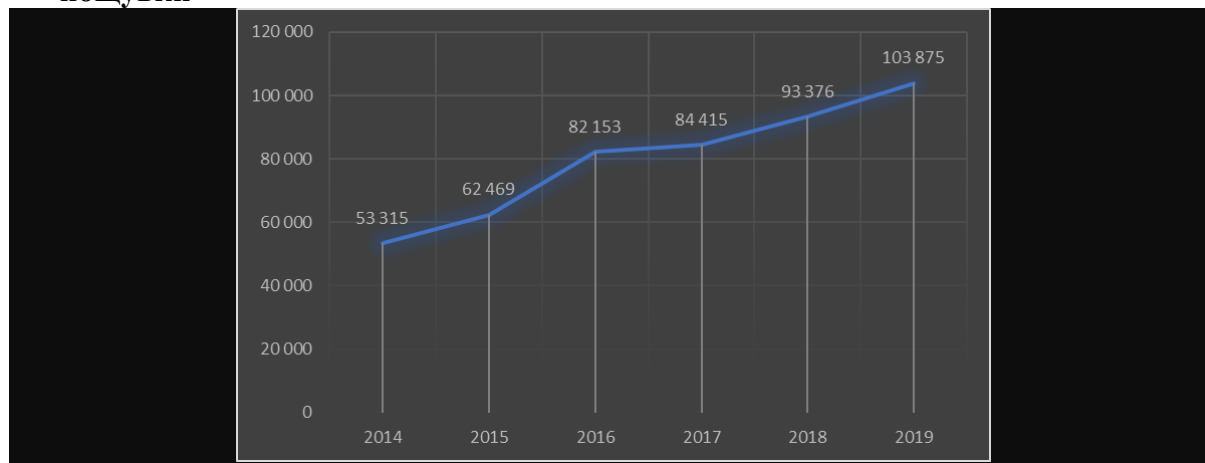

Таблица 4 и Графика 3

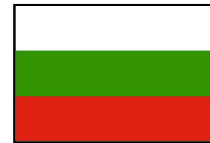
Средният престой на туристите от България на територията на МИГ е 3 дни, а на чужденците 1,7 дни през 2019 г. Ръстът на чуждестранните туристи е константна величина като през 2019 г. се отчита пик на посещенията от чужденци. Пикът на пренощуващи лица от България на територията на МИГ е през 2017 г. През 2014 г. броят на пренощуващите лица от България е почти два пъти по-голям от този на чужденците, след това тенденцията се обръща:

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Пренощували лица (Българи)	14 051	17 088	17 321	14 377	16 856	15 166
Пренощували лица (Чужденци)	8 505	19 562	18 312	24 812	29 727	32 920

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

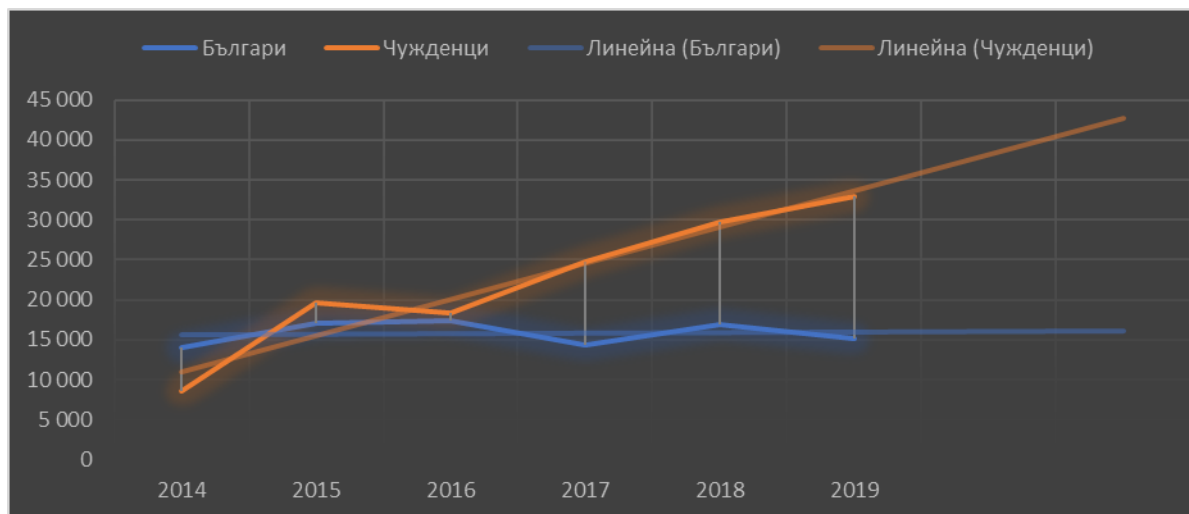
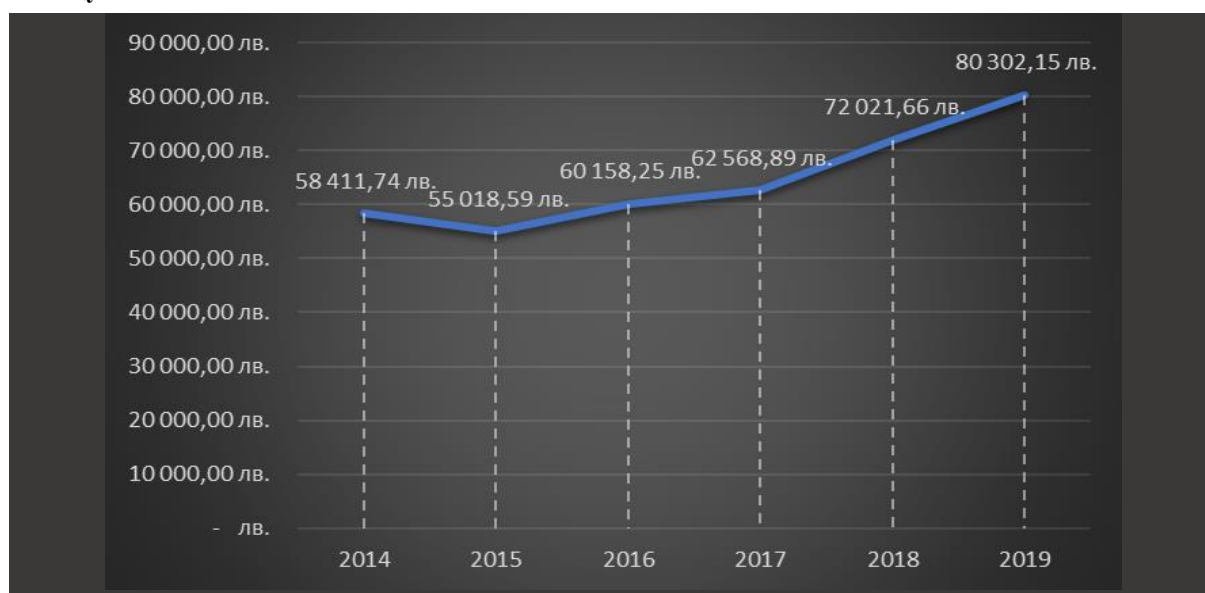

Таблица 5 и Графика 4

Приходите от нощувки на територията на МИГ също се увеличават като през 2019 г. приходите от нощувки на територията на МИГ достигат 80 302 лв.:

година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Приходи от нощувки	58 411,74 лв.	55 018,59 лв.	60 158,25 лв.	62 568,89 лв.	72 021,66 лв.	80 302,15 лв.

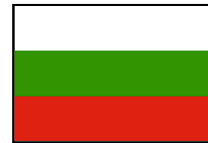
Графика 5

По отношение на преработващата промишленост тя е най-съществена за пазара на труда на територията на МИГ „Свиленград Ареал“. Преработващата промишленост

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

осигурява 17,8 % от всички възнаграждения на служители и работници на територията на МИГ (7,15 млн. лв. от всички 40,19 млн. лв. изплатени за възнаграждения на трудещите се на територията на МИГ за 2018 г.). Основните производствени единици на преработващата промишленост са:

Текстилни изделия „Мира” ООД; „Силтекс” ООД.

ХВП

„Бурденис 93”; ЕТ „Ангел Сарандев”; „Орест” ООД, сладкарски цех, „Катаржина Естейт”.

Металообработване ЕТ „Анди-Тенчев”; ЕТ „Петър Бабов”; ЕТ „Агро метал”.

Дървообработване ЕТ „Солотекс”; ЕТ „Р. Русев”; ЕТ „Чанита АП”.

Таблица 6

V. МАЛКИТЕ СТОПАНСТВА НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ СВИЛЕНГРАД АРЕАЛ

През финансовата 2019 г. на земеделските стопанства на територията на МИГ са изплатени 23 906 078,81 лв. (субсидии и БФП) на 1 029 различни бенефициенти (стопанства). Средно на всеки бенефициент са изплатени 23 232 лв. от ЕЗФРСР за 2019 г. Най-голяма получена помощ от ЕЗФРСР на територията на МИГ е 412 674,60 лв., а най-млаквата 0,69 лв.

По мярка „Биологично пчеларство“ за изплатени 25 900 лв. на трима бенефициенти. За биологично растениевъдство за изплатени 879 168 лв. на 52-ма бенефициенти. За Възстановяване и поддържане на затревени площи с висока природна стойност са изплатени 9 468 лв. на двама бенефициенти. По мярка „Преструктуриране и конверсия на лозя“ са изплатени 690 598 лв. на 6-ма бенефициенти. По мярка 12/Натура 2000 - 528 бенефициенти са получили 2 551 631 лв. От схемата за единна плащане на площ през 2019 г. са се възползвали 650 земеделски стопани, а стойността на подпомагането е 4 594 303 лв. По схемата за обвързано подпомагане за плодове финансова помощ са получили 60 производители на обща стойност 162 665 лв. Схема за преразпределително плащане са изплатени 1 286 358 лв. на 649 земеделски стопанства на територията на МИГ. По три различни схеми общо 74 стопанства, занимаващи се с

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

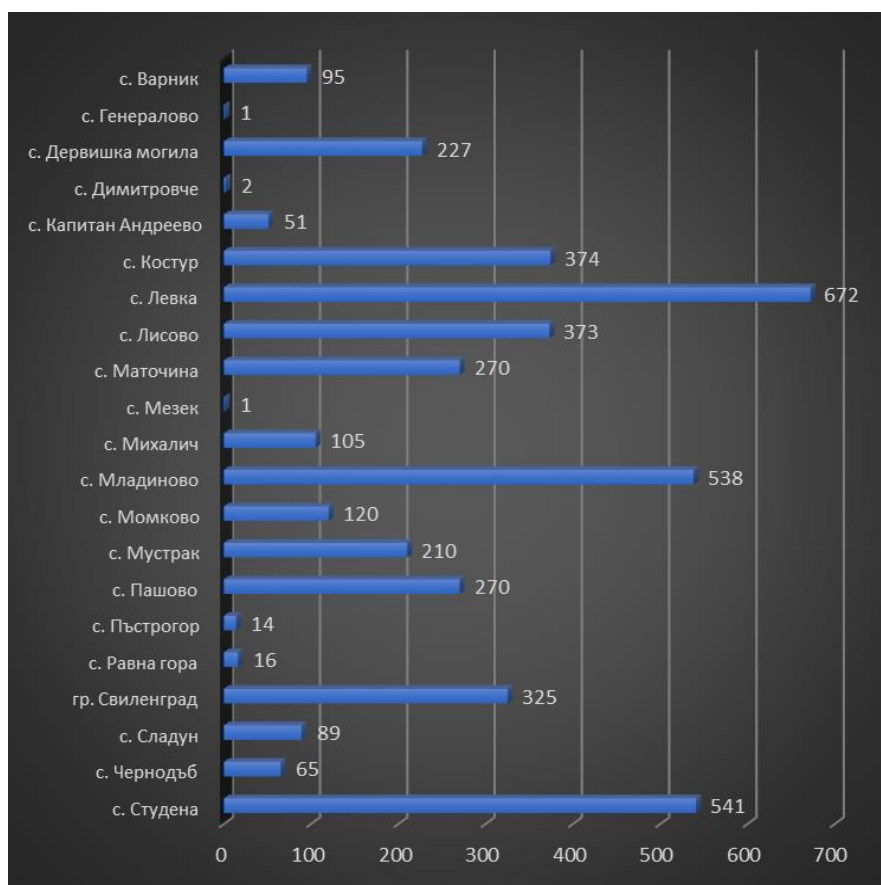
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

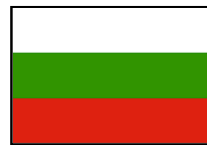
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

говеда и биволи са субсидирани с общо 479 684 лв. и др. Според данни на БАБХ към 03.09.2020 г. на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ има регистрирани 4359 говеда в 21 населени места, в общо 131 животновъдни обекта, разпределени по населени места както следва: с. Студена – 541 говеда; с. Чернодъб – 65 говеда; с. Сладун – 89 говеда; гр. Свиленград – 325 говеда; с. Равна гора – 16 говеда; с. Пъстрогор – 14 говеда; с. Пашово – 270 говеда; с. Мустрак – 210 говеда; с. Момково – 120 говеда; с. Младиново – 538 говеда; с. Михалич – 105 говеда; с. Мезек – 1 говедо; с. Маточина – 270 говеда; с. Лисово – 373 говеда; с. Левка – 672 говеда; с. Костур – 374 говеда; с. Капитан Андреево – 51 говеда; с. Димитровче – 2 говеда; с. Дервишка могила – 227 говеда; с. Генералово – 1 говедо; с. Варник – 95 говеда. Средният брой животни в едно стопанство на територията на МИГ 66 животни.

Графика 6

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Според данни на БАБХ на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ има регистрирани 103 бивола в четири животновъдни обекта, всички намиращи се в с. Студена .

На територията на МИГ в БАБХ има регистрирани 10 744 овце в 21 населени места, в общо 116 животновъдни обекта, разпределени по населени места както следва:

с. Щит – 211 бр. в 5 стопанства	с. Чернодъб - 236 бр. в 1 стопанство	с. Студена – 2181 бр. в 13 стопанства	с. Сладун – 53 бр. в 1 стопанство	гр. Свиленград – 1176 бр. в 19 стопанства
с. Райкова могила – 202 бр. в 7 стопанства	с. Равна гора – 449 бр. в 5 стопанства	с. Пъстрогор – 1698 бр. в 1 стопанство	с. Пащово – 83 бр. в 2 стопанства	с. Мустрак – 424 бр. в 5 стопанства
с. Момково – 230 бр. в 3 стопанства	с. Младиново – 362 бр. в 3 стопанства	с. Михалич – 195 бр. в 4 стопанства	с. Маточина – 78 бр. в 2 стопанства	с. Левка – 599 бр. в 11 стопанства
с. Костур – 58 бр. в 1 стопанство	с. Капитан Андреево – 528 бр. в 16 стопанства	с. Димитровче – 82 бр. в 2 стопанства	с. Дервишка могила – 1605 бр. в 11 стопанства	с. Генералово – 27 бр. в 3 стопанства
с. Варник – 267 бр. в 1 стопанство	Средният брой животни в едно стопанство е 93 бр.			

Таблица 7

Отглеждането на кози е сравнително слабо застъпено на територията на МИГ като стопанствата отглеждат 2 589 кози в 144 животновъдни обекта като в 38 от тях има регистрирана само по една глава добитък, а в 25 от тях са регистрирани само по две животни. Средният брой животни в стопанство е 18 бр. Най-много глави добитък от този вид има в с. Студена – 603 бр. и с. Левка – 413 бр.

Към 02.06.2020 г. на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ има 4187 пчелни семейства в 80 регистрирани пчелина. Най-големият пчелин от 200 пчелни семейства се намира в с. Лисово. Средния брой пчелни семейства в един пчелин е 52 бр. Най-много пчелини има територията на гр. Свиленград и с. Мезек, а най-много пчелни семейства в гр. Свиленград, с. Лисово и с. Пъстрогор:

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

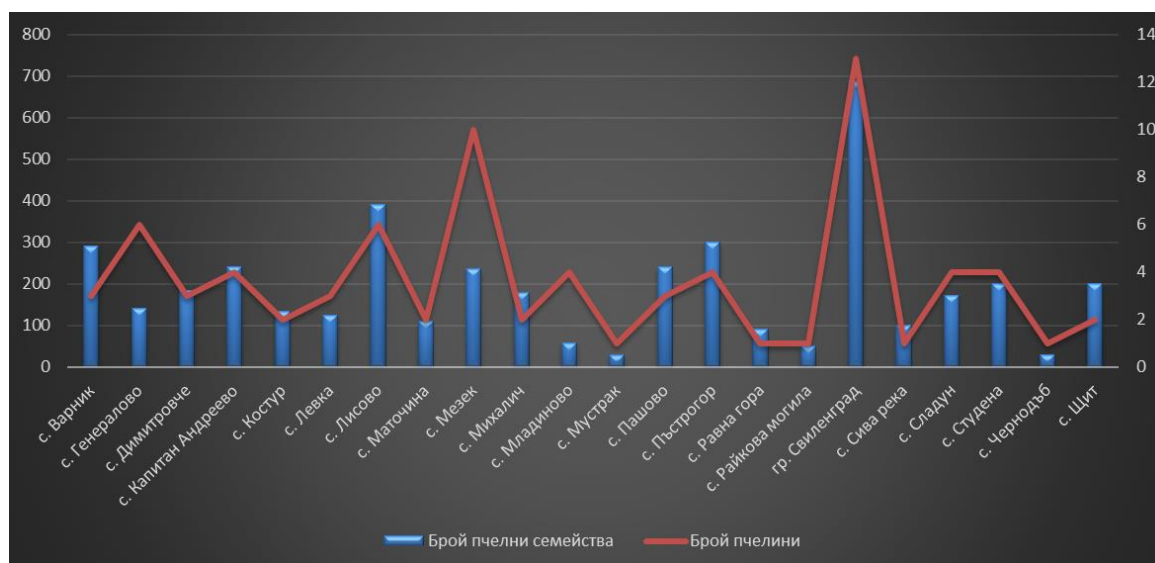
Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Местонахождение	Брой пчелни семейства	Брой пчелини
с. Варник	290	3
с. Генералово	140	6
с. Димитровче	183	3
с. Капитан Андреево	240	4
с. Костур	133	2
с. Левка	125	3
с. Лисово	391	6
с. Маточина	110	2
с. Мезек	235	10
с. Михалич	180	2
с. Младиново	58	4
с. Мустрак	29	1
с. Пашово	240	3
с. Пъстрогор	301	4
с. Равна гора	90	1
с. Райкова могила	50	1
гр. Свиленград	689	13
с. Сива река	100	1
с. Сладун	172	4
с. Студена	201	4
с. Чернодъб	30	1
с. Щит	200	2
ОБЩО:	4187	80

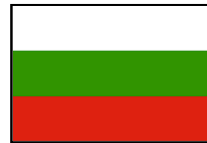
Таблица 8

Най-голям среден брой пчелни семейства има в пчелините в с. Щит, с. Сива река и с. Варник:

Графика 7

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

На всеки 10 години отдел „Агростатистика“ към МЗХ извършва преброяване на земеделските стопанства в България. В момента тече преброяването на за 2020 г. като в област Хасково са преброени 35 % от подлежащите на преброяване земеделски стопанства.

По последни данни на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ има 2 434 земеделски стопанства с използвана земеделска площ 207 368 дка. Средният размер на стопанствата на територията на МИГ е 87,6 дка. Големите земеделски стопанства на територията на МИГ, които обработват над 500 дка земеделска земя са 64 броя. 127 стопанства обработват земя от 100 до 500 дка, а 439 стопанства обработват между 20 и 100 дка. Малките земеделски стопанства на територията, които обработват площ до 20 дка са 1804 бр.

VI. МИКРО, МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ СВИЛЕНГРАД АРЕАЛ

Както в България, така и в целия ЕС МСП често са наричани „гръбнака“ на икономиката. МСП функционират предимно на национално равнище, тъй като относително малко на брой осъществяват трансгранична стопанска дейност в рамките на ЕС. От друга страна, независимо от обхвата на дейността им, МСП са засегнати от законодателството на ЕС в различни сфери, например данъчно, конкуренция и дружествено право. Микропредприятията, малките и средните предприятия съставляват 99 % от всички предприятия в ЕС, а на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ те съставляват 100 %. По последни официални данни на НСИ към 31.12.2018 г. структура на икономиката на МИГ „Свиленград Ареал“ изглежда по следния начин:

 Групи предприятия според заетите в тях лица	Предприятия
	Брой
Общо предприятия	1 355
Микро до 9 заети	1 265
Малки от 10 до 49	74
Средни от 50 до 249	16
Големи над 250	0

Таблица 9

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

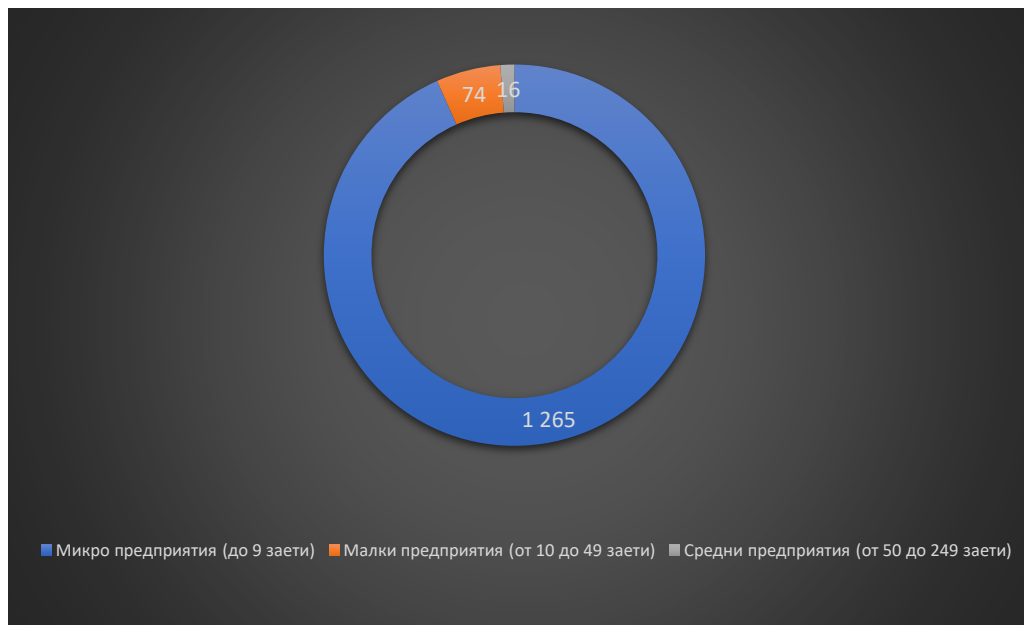
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Територията на МИГ „Свиленград Ареал“ не прави изключение от другите части на страната, където микро предприятия съставляват над 90 % от всички съществуващи предприятия (93 % за територията на МИГ).

Графика 8

По последни данни на НСИ в микро предприятия на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ са заети близо 38,4 % от всички наети лица на територията на МИГ (3 649 души). В малките предприятия трудово ангажирани са общо 2 867 души (30,2 %).

Най-голям брой души, обаче са заети в средните предприятия на територията на МИГ -5 894 души, което ги превръща в структуроопределящи за състоянието и стабилността на местната икономика.

Микро предприятия произвеждат 35,12 % от цялата продукция на територията на МИГ „Свиленград Ареал“. Малките предприятия произвеждат 20,66 % от богатата на територията, а средните предприятия - 44,20 %.

През последните пет години делът на малките на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ остава сравнително постоянен, а при микро предприятия се отчита устойчиво увеличаване. Средните предприятия също увеличават броя си с близо 50 %.

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

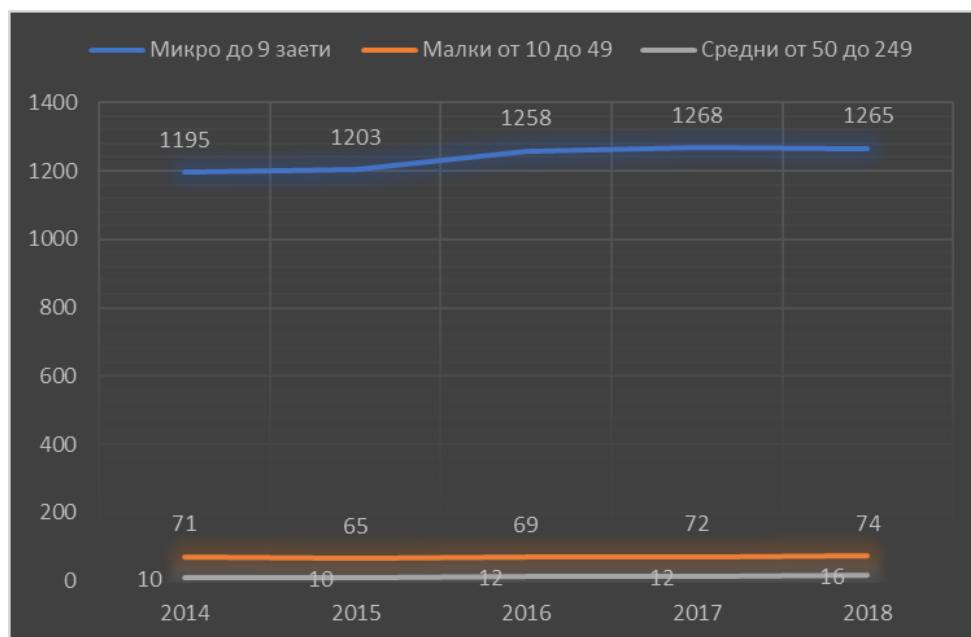

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Графика 9

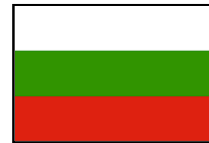
Друг важен аспект за реална оценка на потенциала за развитие на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ е размерът на средната годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение в МСП и държавните структури на територията на МИГ. През последните 4 години (2016-2019 г.) средната работна заплата на територията на МИГ устойчиво се повишава. Това има ключово значение за развитието на всички икономически дейности на територията на МИГ.

Година	2016	2017	2018	2019	Юли 2020
МИГ Свиленград Ареал	8 453	9 165	10 498	11 360	10 950
Общо обл. Хасково	8 760	9 336	10 572	11 688	11 544

Таблица 10

По предварителни разчети ситуацията, свързана с пандемията от COVID-19 няма да се отрази към съществено намаляване на работни заплати в страната, но ще окаже влияние върху повишаване равнището на безработица и замразяване на нивата на средногодишната работна заплата на равнищата от 2019 г. (за секторите извън

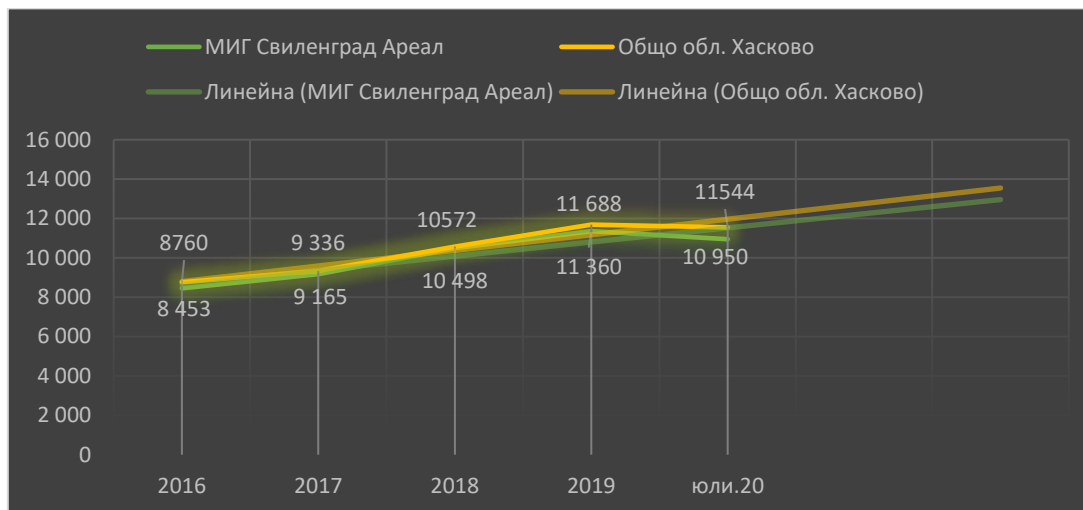
Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

хотелиерството и ресторантьорството). Сравнение между средногодишната работна заплата на територията на МИГ и общо на територията на област Хасково е представена в следващата графика:

Графика 10

Икономиката на МИГ „Свиленград Ареал“ е по-силно засегната от въведените през 2020 г. ограничителни мерки за борба с разпространението на COVID-19 в страната, в сравнение с други селски райони в България. Стратегическото местоположение на МИГ „Свиленград Ареал“ на българо-турската граница е превърнало транспортния (логистичния) бизнес и бизнеса с хазартни комплекси в най-печелившите предприятия на територията на МИГ. Затрудненото пътуване в резултат на пандемията е нанесло силен удар върху всички икономически сектори на територията на МИГ, свързани пряко и косвено с пътуванията между България и Турция: Заведения за хранене, Услуги, насочени към транспортните фирми; Търговията и др.

Важен показател, за развитието на МСП на територията на МИГ е **Брутната добавена стойност в млн. лв.** Брутната добавена стойност е измерител на стойността на стоките и услугите, произведени на една територия за даден период от време. Тя представлява разликата между крайната стойност на произведената продукция и стойността на изразходваните за нейното производство стоки и услуги. Основна характеристика на МИГ „Свиленград Ареал“ е, че средната брутната добавена стойност за последните 3 години намалява.

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

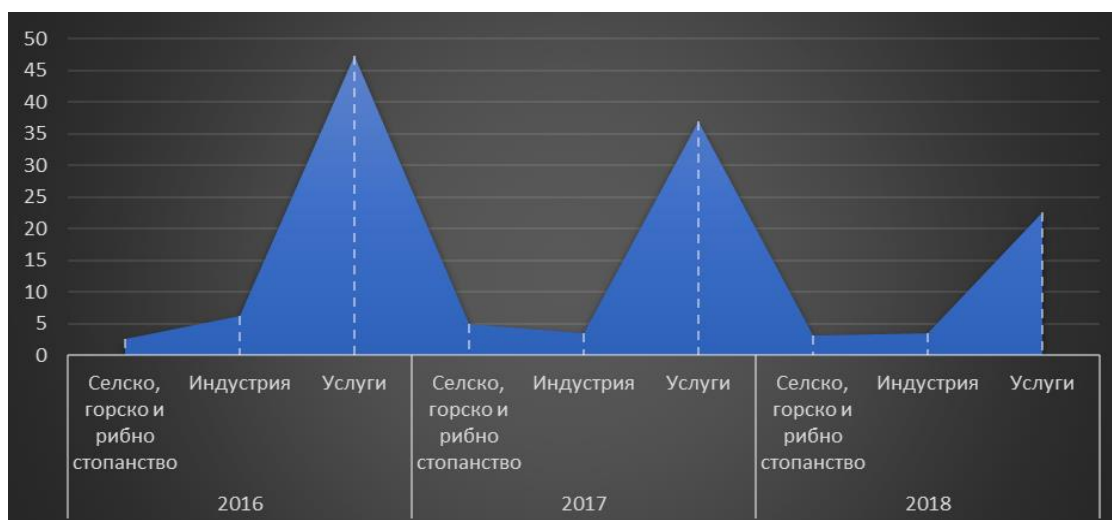
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

 МИГ Свиленград Ареал	2016			2017			2018		
	Селско, горско и рибно стопанство	Индустрия	Услуги	Селско, горско и рибно стопанство	Индустрия	Услуги	Селско, горско и рибно стопанство	Индустрия	Услуги
	2,6	6,3	47,2	5	3,6	36,9	3,1	3,6	22,5

Таблица 11

Според изнесените данни от НСИ за 2016-2018 г. средната брутна добавена стойност във всички сектори намалява спрямо нивата от 2016 г. (Исключение прави само селското стопанство).

Средната брутна добавена стойност на икономиката на МИГ „Свиленград Ареал“ е 29,2 млн. лв. като най-производителен е сектор „Услуги.“ За 2018 г. всеки един жител на територията на МИГ в работоспособна възраст е добавил стойност в местната икономика в размер 2 248,74 лв. за 1 година. Брутната добавена стойност на територията на МИГ е по-ниска от средната за страната и това е индикация за състоянието на местната икономика. Местната икономика следва да повиши ресурсната и енергийната си ефективност, в това число и да се стреми да произвежда продукти и услуги с висока добавена стойност.

Графика 11

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Въздействие на СВОМР на МИГ „Свиленград Ареал“ върху БДС:
Изпълнението на СВОМР няма отражение към изнесените данни в периода 2016-2018 г., но Стратегията може да окаже пряко влияние върху индикатора чрез **Мярка 2.2 от ОПИК 2014-2020 г.**, чиято основна цел е повишаване на ресурсната ефективност и експортният потенциал на МСП на територията на МИГ.

По последни данни от 2018 г. предприятията на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ изостават по дял на иновативните предприятия. Едва 17,7 % от предприятията подават справки към НСИ, че извършват някаква развойна дейност. На следващата таблица е представен **Дял на иновативни МСП през 2018 г.** (включва само интегрираните с територията области):

 Област	2018
България	25,2 %
МИГ Свиленград Ареал (област Хасково)	17,7 %
Пловдив	26,8 %
Смолян	18,9 %
Пазарджик	21,6 %
Кърджали	23,2 %

Таблица 12

Карта 2

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Икономическият фактор, който най-добре определя състоянието на местната икономика и производителността на труда за дадена територия е „**Брутният вътрешен продукт на глава от населението**“. За последните 8 години територията на МИГ „Свиленград Арел“ е увеличила почти с една трета брутния си вътрешен продукт на глава от населението. За да се определи правилното позициониране на територията на МИГ, **Брутният вътрешен продукт на глава от населението** е сравнен с общия за страната, както и с областта с най-голям БВП на глава от населението у нас – София-град. Информацията е представена в следващата таблица:

Област	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
България	11 610	11 630	11 650	11 700	12 500	13 600	14 700	15 150
София-град	23 700	24 850	24 900	25 000	26 100	29 500	30 550	34 700
МИГ Свиленград Ареал	 6 100	 6 200	 6 100	 6 300	 7 500	 7 650	 8 100	 8 900

Таблица 13

Въздействие на СВОМР на МИГ „Свиленград Арел“ върху показателя:
Първите сключени договори за финансиране с БФП на проектни предложения към СВОМР са от края на 2019 г. Изпълнението на СВОМР няма отражение към изнесените данни в периода 2011-2018 г.

Общата стойност на всички договори за проекти към СВОМР на МИГ, сключени към ноември 2020 г. е 2 592 500,28 лв., което следва да увеличи номинално БВП на глава от населението на територията на МИГ за 2020-221 г. с 60,87 лв./ за 1 година *(Инвестициите в бизнес сектора, както и публичните разходи на общините, НПО и т.н. са съставна част от БВП на дадена територията)*.*

* Формулата за изчислението на БВП изглежда така:

$$GDP = C + G + I + NX$$

където:

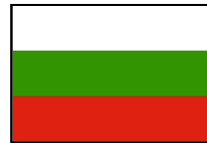
„C“ представя цялостното потребление на домакинствата в икономиката на дадена територия

„G“ е сумата от всички публични разходи

„I“ е сборът от всички инвестиции в бизнес сектора

„NX“ е нетният износ за територията (NX=износ-внос)

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Преките чуждестранни инвестиции на глава от населението на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ бележат значителен ръст в периода 2014-2018 г. За период от 5 години ПЧИ се увеличават почти с 300 %, което е сигурен показател, че територията на МИГ става все по-добро място за бизнес. Междурегионалните и вътрешно регионалните различия проличават най-добре при сравнение на преките чуждестранни инвестиции на глава от населението в евро:

Област	2014	2015	2016	2017	2018
					
България (Средно)	2 996,53	3 237,91	3 310,24	3 471,64	3 473,25
МИГ Свиленград Ареал (област Хасково)	231,91	431,52	498,31	423,50	759,54

Таблица 14

Данните показват силните междурегионални различия в икономическия регион на МИГ и това, че въпреки по-големия брой ПЧИ на глава от населението, територията на МИГ остава под средните ПЧИ на глава от населението за страната за последните 5 години:

Графика 12

През последните години най-бързо развиващ се сектор на територията на МИГ е туризмът. Общият брой на места за настаняване към 31.12.2019 г. е 70 бр. Легловата база

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

към 31.12.2019 г. е 1206 бр., а средна заетост на легловата база е 24 %. Територията на МИГ разполага с места за настаняване от 1-ва до 5-та категория, които към 31.12.2019 г. изглеждат по следния начин:

Категория	Брой	Описание
1 звезда	54	Клас „А“ – 3 бр.; Клас „Б“ – 51 бр.
2 звезди	11	Клас „А“ – 4 бр.; Клас „Б“ – 7 бр. /Бунгала, Пансион, Къща за гости, семейни хотели/
3 звезди	2	Клас „Б“ – Хотел „Централ“; къща за гости „Вила Мезек“
4 звезди	2	Клас „А“ – Парк Хотел „Романтика“; Казино и Хотел „Ефбет Тракия“
5 звезди	1	Хотел „Мерит Гранд Моста Спа и Казино“ и Резиденция Биляна

Таблица 15

По данни на министерство на туризма към 2020 г. на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ има две регистрирани места за хранене и развлечения, които са 5-та категория : Бар „Мерит Гранд Моста“ и Ресторант „Софра“ и двете намиращи се в СПА-хотел Мерит Гранд Моста в гр. Свиленград. Две места за хранене и развлечения на територията на МИГ попадат в четвърта категория: Бар „Нимфес Принцес“, Бар с ресторант в хотел „Романтика“. Регистрираните места за хранене и развлечения 3-та категория са 3 броя с капацитет 306 места. Регистрираните места за хранене и развлечения 2-ра категория на територията на МИГ са 38 броя с капацитет 3172 места. Регистрираните места за хранене и развлечения 1-ва категория на територията на МИГ са 62 броя с капацитет 2 610 места:

	На територията на МИГ към 2020 г.	
	брой	капацитет (места)
5-та категория	2	340
4-та категория	2	298
3-та категория	3	306
2-ра категория	38	3172
1-ва категория	62	2610
Общо	107	6726

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

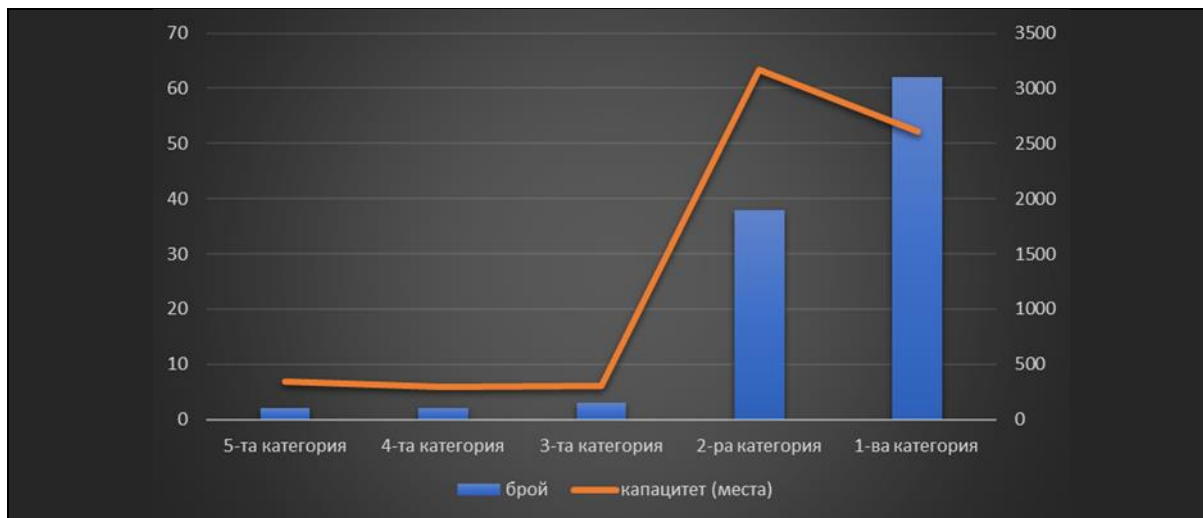
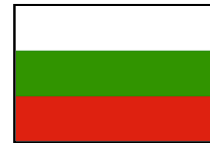

Таблица 16 и Графика 13

VII. АНАЛИЗ НА ПРОФИЛА НА ПРЕДПРИЕМАЧА И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО НА ТЕРИТОРИЯТА

Водещи отрасли в икономиката на територията на МИГ са промишлеността и селското стопанство, търговията и туризма. Отрасловата структура на промишлеността на територията се формира от производството на текстилни изделия, трикотаж, производство на храни и напитки и дървообработване. Селското стопанство е важен отрасъл за икономиката на МИГ. Традициите в земеделието са свързани с отглеждането на пшеница, ечемик, слънчоглед, ябълки, бадеми, лозя и памук. Ускореното развитие на туризма на територията на МИГ се дължи на нарастващия през последните години транспортен поток и развитието на "уикенд" туризма, който през 2020 г. беше рязко прекъснат. По най-актуални данни от НСИ (Към 31.12.2018 г.) на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ функционират 1 355 предприятия. Най-голям е броят на предприятията в секторите; „Търговия и ремонт на автомобили“ – 569 бр., „Транспорт, складиране и пощи“ – 149 бр. и „Хотелиерство и ресторантьорство“ – 130 бр. По произведена продукция първенец е секторът „Култура, спорт и развлечения“ – 306 834 000 лв., което представлява 59,5 % от цялата произведена продукция на територията на МИГ за 2018 г. Другите два сектора с първостепенна роля във формирането на местната продукция са: „Транспорт, складиране и пощи“ – 80 902 000 лв. и „Преработващата промишленост“ – 47 503 000 лв. Данните за броя и произведената продукция на всички икономически дейности на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ са представени на следващата таблица:

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

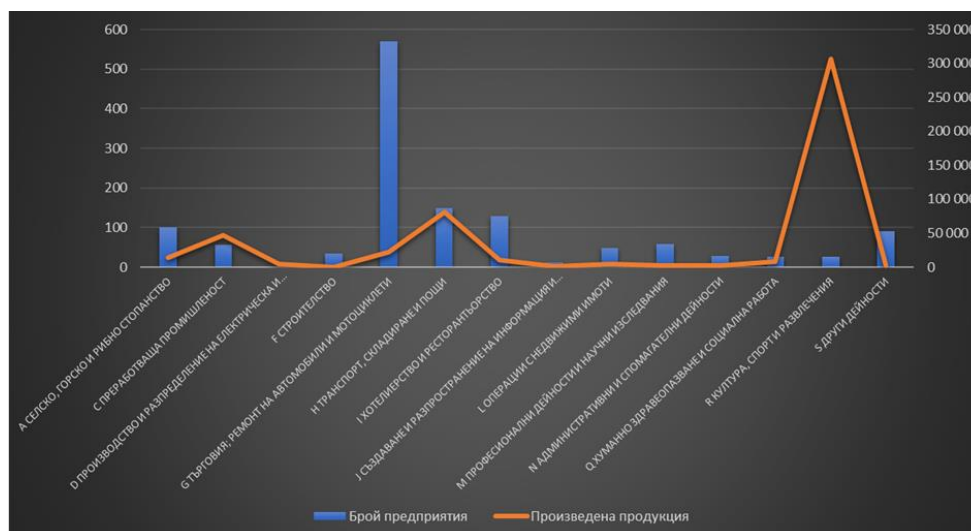
Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

 Икономически дейности (Хил. левове)	Брой предприятия	Произведена продукция
ОБЩО:	1 355	515 510
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	100	14 712
C ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	57	47 503
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	..	5 040
F СТРОИТЕЛСТВО	34	..
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	569	22 886
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	149	80 902
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	130	10 199
J СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	13	1 221
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	49	4 825
M ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	58	2 383
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	29	2 686
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	26	8 104
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	26	306 834
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	90	2 928

Таблица 17

Съгласно представените данни се вижда, че най-масовата форма на предприемаческа активност на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ - „Търговия и ремонт на автомобили“ всъщност генерира почти незначителни за местната икономика приходи. На другия полюс е секторът на Културата, спорта и развлеченията. Като най-балансиран и стабилен за територията на МИГ може да бъде определен транспортния сектор:

Графика 14

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярката 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Приходите от произведена продукция на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ бележат истински подем през последните 5 години – приходите от произведена продукция се увеличават с 43,6 % в периода 2014-2018 г. Въпреки благоприятните бизнес условия на територията на МИГ в периода 2014-2018 г. подем в предприемаческата активност на територията не се отчита – броят на предприятията се е увеличил само с 6,1 %:

Графика 15

Балансът между приходи и разходи за извършване на предприемаческата дейност на територията на МИГ остава изключително крехък. Общите приходи от извършването на стопанска активност на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ за 2018 г. възлизат на 650 милиона лева, а отчетени разходи от предприятията възлизат на 620 милиона лева. По тези показатели като най-печеливши икономически дейности могат да се определят: транспорта, селското стопанство и търговията и ремонт на автомобили:

 Икономически дейности 2 (Хил. левове)	Разходи за дейността	Нетни приходи от продажби	Приходи от дейността
ОБЩО:	620 088	622 663	650 239
А СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	21 995	14 943	25 063
В ДОБИВНА ПРОМИШЛЕННОСТ	-	-	-
С ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	56 073	54 569	57 595
Д ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	5 554	6 704	6 938

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

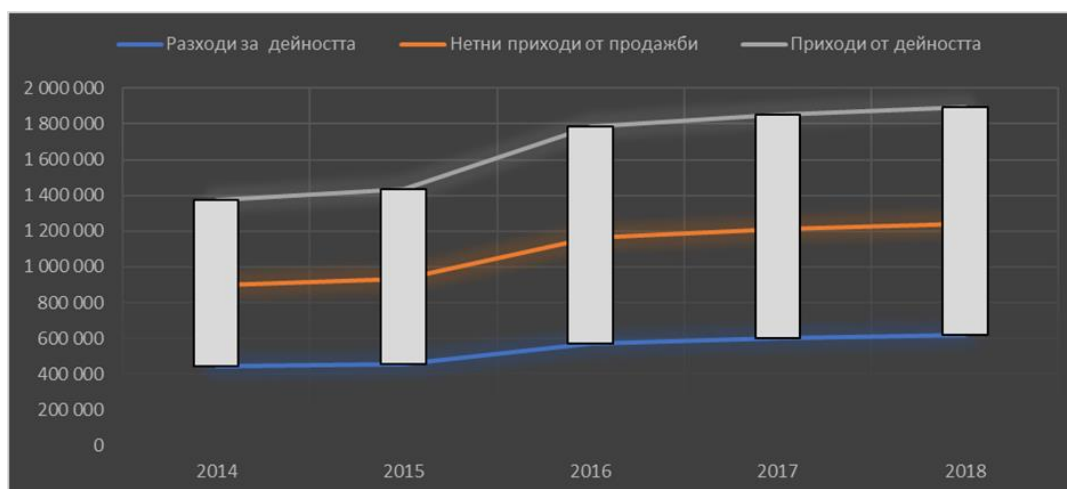
Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

F СТРОИТЕЛСТВО	4 971	4 878	5 709
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	120 619	121 813	124 631
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	65 638	80 790	83 173
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	15 626	11 722	13 329
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	5 397	4 772	6 097
M ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	1 568	2 401	2 423
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	2 886	2 696	3 023
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	7 376	8 044	8 282
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	308 734	303 897	308 504
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	2 124	3 024	3 057

Таблица 18

Въпреки слабо изразения баланс между приходи и разходи на местната икономика на територията следва да се отбележи, че през последните 5 години, за които има изнесени официални данни от НСИ 2014-2018 г. съотношението на по-високи приходи спрямо разходи на предприятията се увеличава като през последните три години запазва сравнителен паритет:

Графика 16

По отношение на печалбата и загубата на предприятията, най-печеливш за местния бизнес е транспортния сектор, следван от търговията:

 Печалба и загуба на предприятията по Икономически дейности в хил. левове	Печалба	Загуба
ОБЩО:	43 616	21 712
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	3 725	1 008
C ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	2 601	1 317
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	1 371	107
F СТРОИТЕЛСТВО	793	137

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	6 483	3 067
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	16 266	499
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	1 333	3 703
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	1 577	1 083
M ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	790	18
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	417	315
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	857	0
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	5 565	10 348
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	983	61

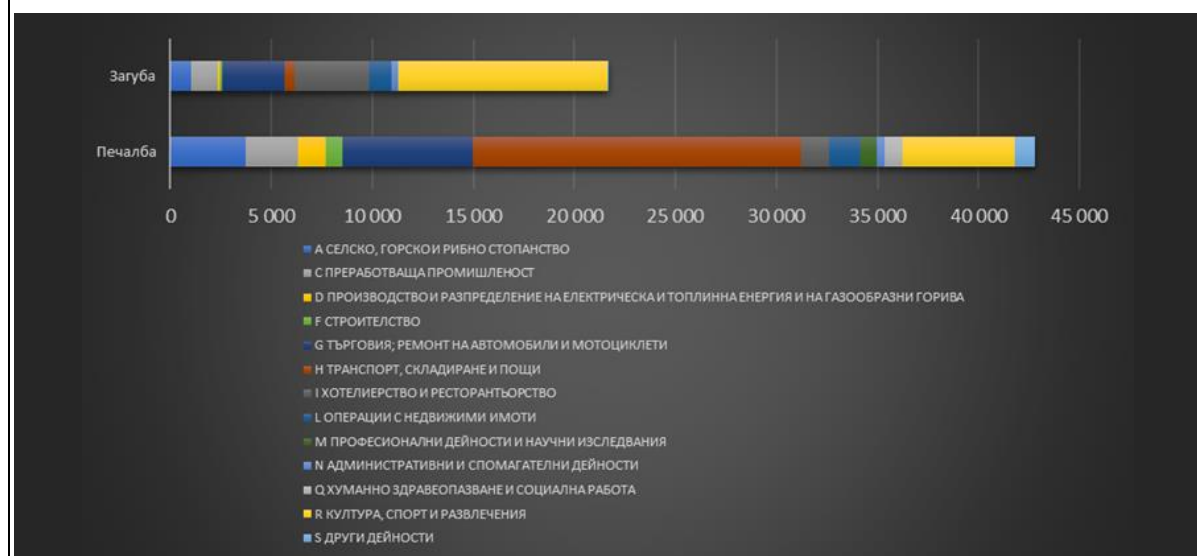
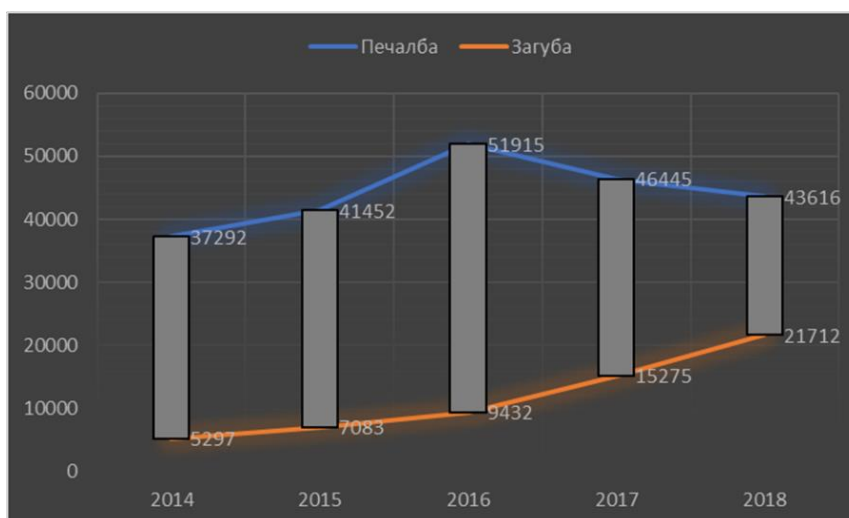

Таблица 19 и Графика 17

През последните отчетени финансови години (2014-2018 г.) се отбелязва ясна тенденция на нарастване на счетоводната загуба на предприятията на територията на МИГ. Счетоводната печалба на бизнес сектора достига своя пик през 2016 г., след което следват две последователни години на осезаемо понижение:

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

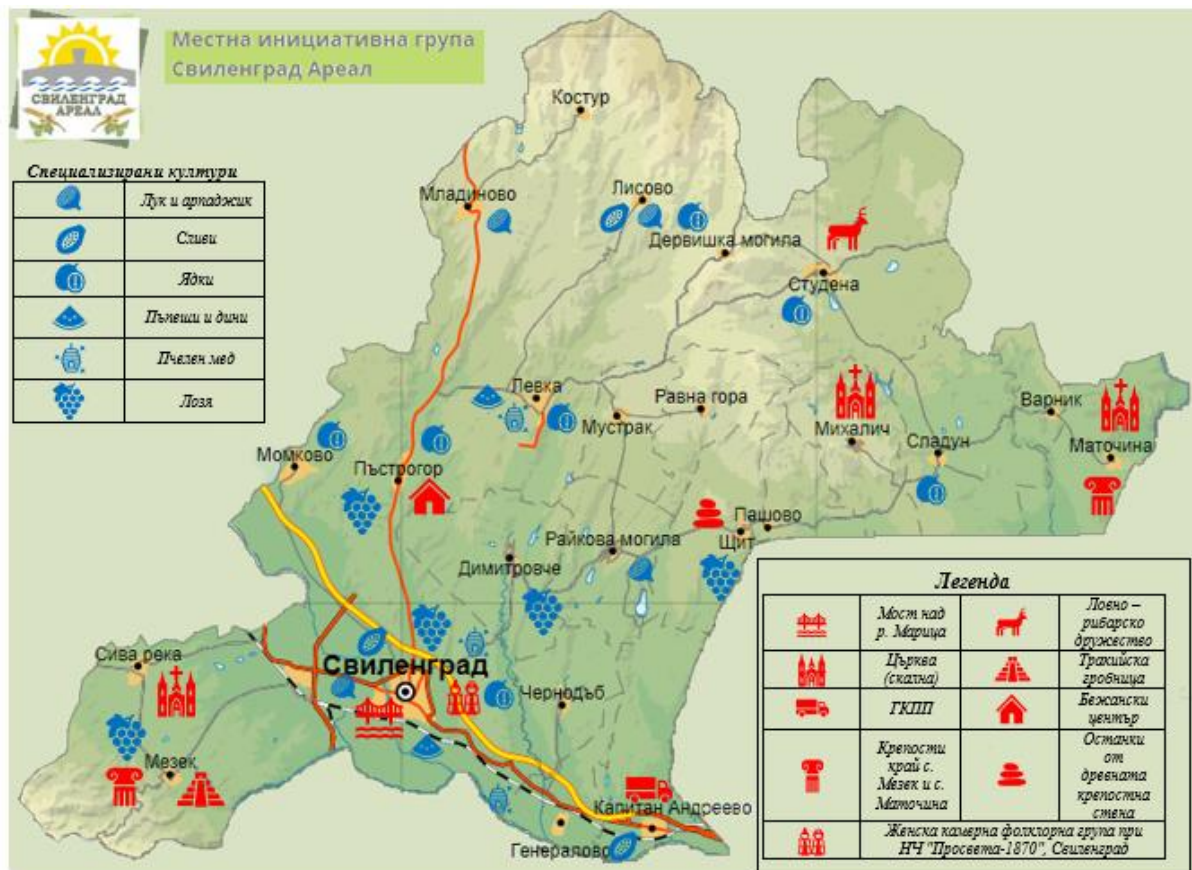
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

VIII. ИЗВОДИ И ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ

Карта 3

Общата икономическа характеристики на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ може да бъде определена в три основни направления:

- Силно развит селскостопански сектор;
- Просперираща транспортно-логистична индустрия и услугите свързани с нея;
- Утвърдена туристическо-развлекателна насоченост на местната икономика.

Селско стопанство

През последните години селското стопанство на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ отбелязва значителна модернизация и насоченост към продукция с

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

висока добавена стойност като грозде и вино; ядки, пчелен мед, биологично производство на плодове и зеленчуци. Всички от изброените са продукти с висока добавена стойност (в пъти над средната БДС при посевите и другите зърнени култури). Изключително благоприятният топъл климат създава големи предимства на местните земеделски производители пред колегите им от другите части на страната. Винопроизводството на територията изживява истински възход в България и на международните пазари поради високите качества на лозята и големия брой слънчеви дни в годината, които огряват лозовите масиви на територията на МИГ.

Най-голям дял от територията на МИГ „Свиленград Ареал“ заемат нивите – 35,8 % от цялата територия, на второ място се нареждат пасищата – 15,43 %, залесените територии представляват 11,41 %. Лозовите масиви представляват 23 949,17 декара (3,42 %), което над средните нива за селските райони в страната. Овощните градини се простират на територия от 7 162,64 декара (около 1 % от територията):

Начин трайно ползване	Имоти бр.	Площ в дка	Площ %
Нива	49612	250804,22	35,81
Полска култура	2750	17480,75	2,50
Врем. неизп. нива	1905	14570,17	2,08
Овощна градина	1483	7162,64	1,02
Лозе	11475	23949,17	3,42
Гора е зем.земи	1999	35187,28	5,02
Пасище. мера	6807	108081,37	15,43
Полски път	4437	19265,12	2,75
Дръвопроизв.пл.	176	47836,99	6,83
Залесена терит.	691	79901,45	11,41
Жил. територия	55	14315,07	2,04
Автомобилна магистрала	50	1190,45	1,17
Дере	570	11041,96	1,58
Други	8667	117404,38	8,93

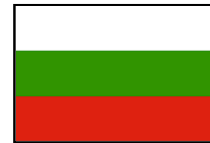
Таблица 20

Най-голямото количество земеделска земя на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ е IV-та категория – 18,07 % и V-та категория – 13,77 %. Земеделската земя VI-та категория представлява 13,39 %:

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Категория земя	Имоти бр.	Площ в дка	Площ %
I първа	10	103,43	0,02
III трета	51	197,52	0,03
IV четвърта	23763	126586,05	18,07
V пета	23178	103426,13	14,77
VI шеста	16992	93793,04	13,39
VII седма	2135	13759,56	1,97
VIII осма	8931	75993,63	10,85
IX девета	5531	68779,25	9,82
X десета	199	7828,61	1,12
без категория	9710	209862,27	29,97

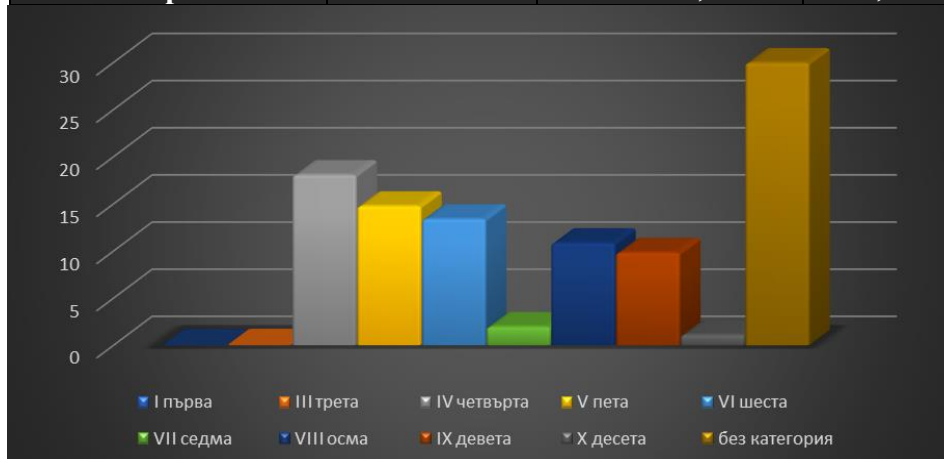

Таблица 21 и Графика 19

Животновъдството на територията на МИГ не е силно развито като земеделието. По данни на Агенция по храните към 02.06.2020 г. са регистрирани 4 187 пчелни семейства. Говедовъдството на територията на МИГ е сравнително слабо развито като към 03.09.2020 г. на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ има регистрирани 4 462 говеда. Към 2020 г. на територията на МИГ няма промишлени свинекомплекси, регистрираните домашни свине са 650 на брой. Към 03.09.2020 г. регистрираните кози на територията на МИГ са 2 589, а овците 10 744.

Транспортен сектор

Граничното разположение на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ и ГКПП „Капитан Андреево“ обуславя територията на МИГ като кръстопът между ЕС и Мала Азия. Търговския баланс на Република Турция за 2019 г. показва 71 % от целия износ на

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

страната към страни от ЕС. Това е свързано с изключителни условия за развитие на транспортно-логистични дейности и услуги, свързани с обслужването им. Икономиката на територията на МИГ успешно се възползва от товарния и автомобилния трафик преминаващ на територията на МИГ „Свиленград Ареал“, свързан с пътуванията между Република Турция и ЕС. Голяма част от малкия бизнес на територията на МИГ е свързан с преминаващия международен трафик, заведения за хранене, авторемонтни услуги и др. Разразилата се пандемия от COVID-19 през 2020 г. силно засяга всички икономически дейности на територията на МИГ, свързани с транспорта. На територията на МИГ се намира Индустриална зона „Свиленград“ с обща площ 103 653 кв.м. с изградени пътища и ж.п. линии, електрозахранване, водопровод и канализация. Всички планове за зоната са свързани с това да се използва за складове, фабрики, магазини и логистични центрове, тя има удобно местоположение на 3 км от българо-гръцката и на 28 км от българо-турската граница.

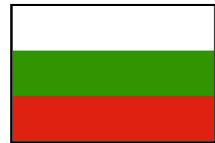
Епидемичната ситуация през 2020 г. показва най-добре и най-силно нуждата от диверсификация на местната икономика на територията на МИГ, не само от земеделски към неземеделски икономически дейности, но и от неземеделски икономически дейности към иновативни за територията продукти и услуги с висока добавена стойност.

Туристическо-развлекателен сектор

Секторът, който генерира най-много приходи на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ е туристическо-развлекателния (317 000 000 лв. за 2018 г.). Той в известна степен се препokrива с транспортно-логистичния сектор, тъй като използват обща клиентска база, но тенденцията е все повече да се отделя и развива като самостоятелен. В секторът се включват икономическите дейности „Хотелиерство и Ресторантьорство“, „Хазартни игри“, „Култура и развлечения“ и др. Най-известните туристически обекти на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ са Мезешката крепост и Тракийската гробница край с. Мезек.

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

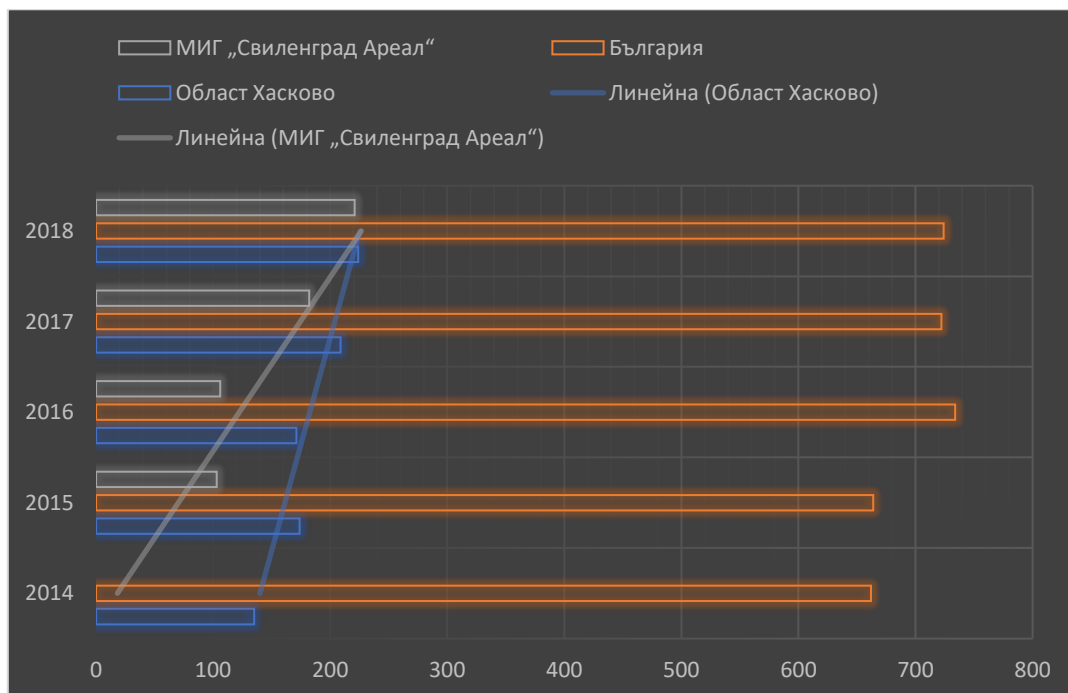
Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

През 2018 г. водеща по брой на посещенията в музеите е област Габрово - 3 553 на хиляда души, пет пъти по-висок от средния в страната, следвана от област Видин (2 141) и област Велико Търново (2 139). Значително под средния за страната е относителният брой на посещения в музеите на областите Кърджали (104), Смолян (129), Монтана (138) и Враца (140 на хиляда души). На територията на МИГ „Свиленград Арел“ посещенията в единствения музей на територията са под средните за страната на 1000 души население. На следващата таблица е показан **Брой посещения в музеите на 1000 души от средногодишното население:**

Година	2014	2015	2016	2017	2018
Област Хасково	135	174	171	209	224
България	662	664	734	722	724
МИГ „Свиленград Арел“	-Няма данни-	103	106	182	221

Таблица 22

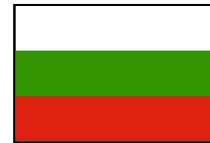

Графика 20

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Данните от Графика 20 сочат постоянно нарастващ интерес на туристите към всички музеи на територията на Хасковска област и територията на МИГ. Въпреки, че територията на МИГ отчита по-ниски нива на посещаемост в сравнение със страната и област Хасково, линията на тренда ясно показва устойчиво покачване. Очаква се при отчитането на резултатите от 2020 г. поради пандемията от COVID-19 потокът от посетители рязко да намалее до нивата отпреди 2014 г.

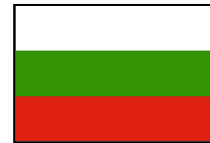
В края на 60-те години на миналия век е създадена музейна сбирка в гр. Свиленград. В нея са се съхранявали антични и средновековни монети, етнографски и археологически материали, както и фотоекспозиции, запечатали бита и културата на миналия век. По-късно, през 90-те години на музейната сбирка е предоставена и реставрираната къща на д-р Цукровски, намираща се в центъра на града, известна със своята архитектура от началото на XX век. През 2007 г. с решение на Общински Съвет Свиленград, одобрено от министъра на културата, музейната сбирка бива преобразувана в Общински музей.

Посетители в Общински музей Свиленград					
Обекти	Година / Брой посетители				
	2015	2016	2017	2018	2019
Музей	2243	2243	2330	2705	2044
Арт галерия	-	-	925	1210	1580
Информационен център с. Маточина	-	-	569	727	772
Общо посетители	2243	2243	3824	4642	4396

Таблица 23

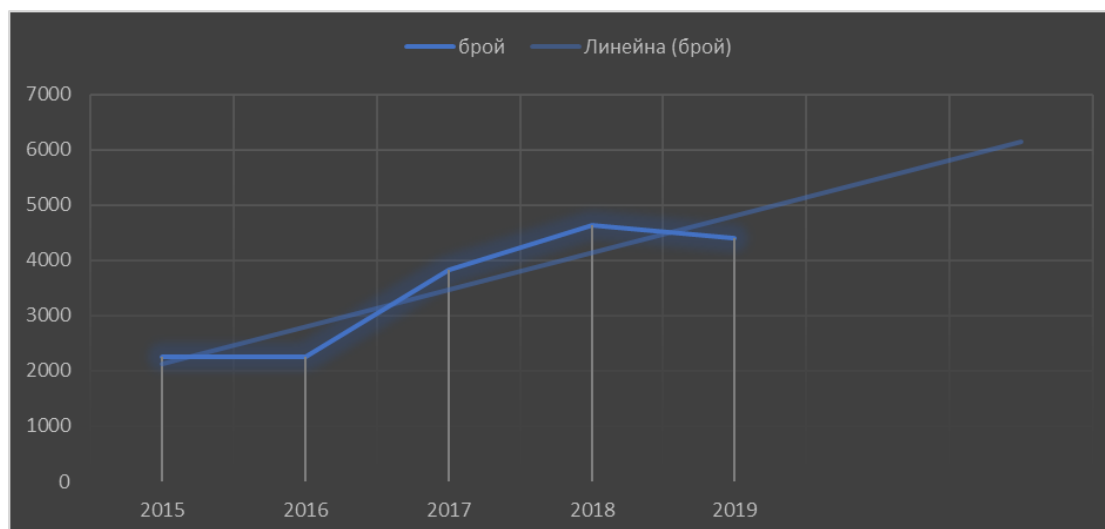
За последните 5 години посетителите в общинския музей са се увеличили от 2 243 до 4396 души на годишна база. Община Свиленград следва да положи усилия за диверсификация на предлаганите атракции за туристите и гостите на Община Свиленград, в това число диверсификация на музейната дейност. При стандартна прогнозна линия на тренда на посещаемостта, общинският музей следва да премине границата от 6 000 посетители на годишна при равни други условия, но поради разразилата пандемия от COVID-19 прогнозата е трудно достижима:

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Графика 21

На територията на МИГ „Свиленград Арел“ се намират два известни туристически обекта: Средновековната крепост „Неутзикон“ край с. Мезек и Мезешката тракийска куполна гробница.

И двата обекта са уникални със своята същност: Средновековната крепост е най-добре запазената крепост от този период в България, а тракийската гробница е уникална със своя дълъг 30 метров коридор и открит бронзов глиган в реален размер. Двата обекта генерират в пъти повече туристически посещения, в сравнение с общинския музей:

 Брой посетители Туристически обекти през 2019 г.	
Средновековна крепост „Неутзикон“ с. Мезек	34 201
Тракийска куполна гробница, с. Мезек	25 991
Общински музей „Свиленград“	4 396

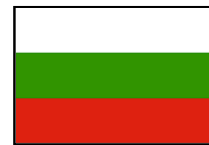
Таблица 24

Интересен факт е, че крепостта привлича почти с една трета повече туристи отколкото тракийската гробница. Факт е, че за Мезешката гробница почти не се среща широка рекламна кампания, която да представя с. Мезек като дестинация за Вино и Културното наследство на древни траки. Добър пример може да се вземе от рекламната кампания за Старосел, която промотира „Винена дестинация още от време на древните тракийци“:

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

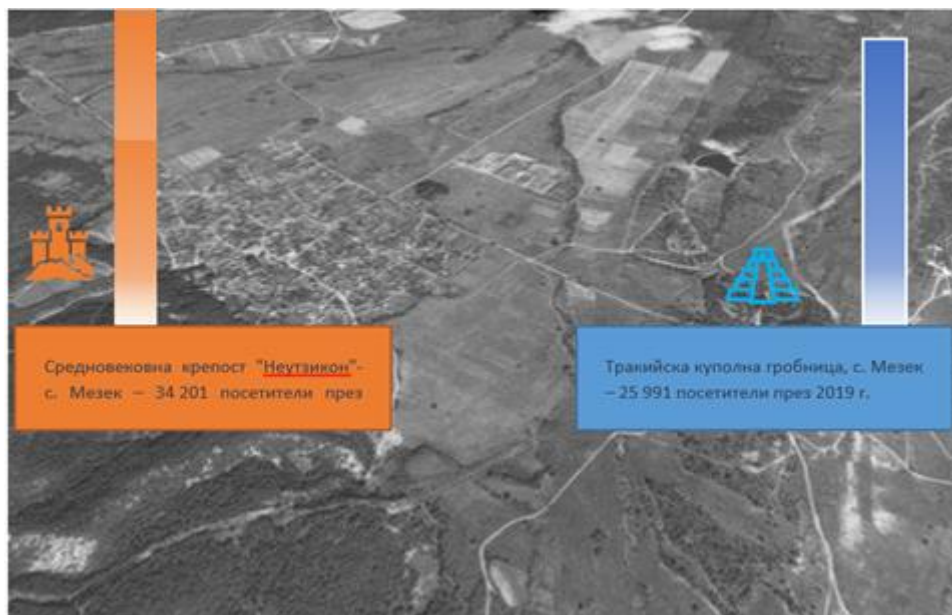

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Карта 4

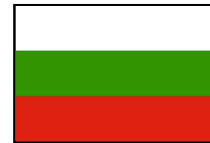
В общо социално-икономическо отношение територията на МИГ „Свиленград Ареал“ бележи значителен ръст по почти всички социално-икономически показатели, влияещи на качеството на живот и бизнес средата на територията. Един от основните инструменти за измерване на благосъстоянието на територията и икономиката на дадена територия е средногодишния доход на лице от домакинството. През последните 6 години той постоянно нараства на територията на МИГ „Свиленград Ареал“. Все още не може да бъде оценен ефектът от полу цялостното затваряне на икономика в страната през месеците март, април и май 2020 г. По предварителни прогнози икономическите сътресения през 2020 г. ще се отразят негативно върху доходите на населението, в това число на населението, което живее на територията на МИГ. Движението на средногодишния доход на човек от населението е показан на следващата таблица:

Година	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
МИГ Свиленград Ареал	3 882 	3 849 	4 161 	4 715 	4 891 	5 593 	6 244
Общо обл. Хасково	4 130 	4 157 	4 321 	4 861 	5 119 	5 780 	6 304

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

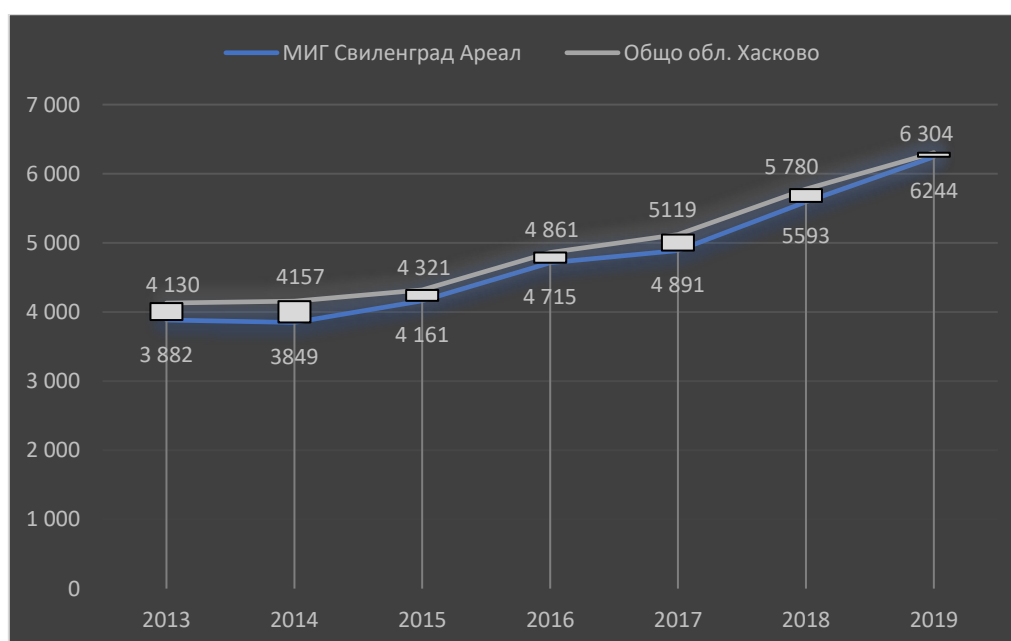
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

За последните 6 години средногодишния доход на човек от населението на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ е нараснал с 60,8 % (без да се отчита инфлацията). Увеличаването на средногодишния доход на лице от домакинството на територията на МИГ благоприятства развитието на всички видове икономически дейности, насочени към населението, което живее в Община Свиленград. Увеличението на средногодишния доход на човек от населението на територията на МИГ е представен в следващата графика:

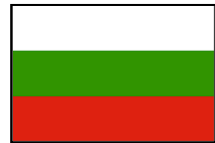

Графика 22

Въздействие на СВОМР на МИГ „Свиленград Ареал“ върху показателя:

Първите сключени договори за финансиране с БФП на проектни предложения към СВОМР са от края на 2019 г. Изпълнението на СВОМР няма отражение към изнесените данни в периода 2013-2019 г. По предварителна прогноза на НСИ се очаква средногодишния доход на лице от домакинството за страната за 2020 г. да спадне с около 3,4 % поради разразилата се пандемия от COVID-19, иначе казано, очаква се годишният доходът на глава от населението на територията на МИГ за 2020 г. да бъде в размер на 5 935 лв. **Общата стойност на всички договори за проекти със социална насоченост към СВОМР на МИГ, сключени към ноември 2020 г. е 1 587 927,17 лв.,** което следва да увеличи средния годишен доход на глава от населението на МИГ с 74,56 лв. до 6 010

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

лв. По този начин изпълнението на СВОМР ще намали последствията очаквания удар върху доходите на населението през 2020 г. Прогнозата следва да бъде потвърдена при извършването на последващи анализи на територията.

По отношение на пазара на труда на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ с най-силно въздействие за неговото функциониране са секторите „Преработваща промишленост“; „Търговия, Ремонт на автомобили“ и „Култура, Спорт и Развлечения“. Наетите в тези три сектора на местната икономика представляват 54 % от всички заети лица на територията на МИГ „Свиленград Ареал“. Заетостта по сектори е представена на следващата таблица и диаграма:

 Брой служители заети на 8 часов работен ден по Икономически дейности в хил. левове	Заети лица	Наети лица
ОБЩО:	5 563	4 452
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	296	190
C ПЕРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	786	727
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	54	44
F СТРОИТЕЛСТВО	98	76
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	1 286	783
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	723	613
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	536	445
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	87	71
M ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	90	41
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	187	171
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	241	..
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	918	905
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	189	115

Таблица 26

Други сектори с изключително значение за осигуряване на устойчивост на пазара на труда на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ са транспортният сектор и хотелиерство и ресторантьорство. Именно секторите, в които са заети най-голям брой работници и служители от територията на МИГ са най-засегнати от рестрикции наложени от правителството за борба с епидемията от корона вирус през 2020 г. Игралните зали бяха затворени през не малка част от 2020 г. Заведенията за хранене бяха принудени да работят единствено чрез с доставка за вкъщи, международните транспортни коридори бяха блокирани за близо 2 месеца, а намаленият пътничкопоток се отрази на оборотите на всички заети в търговията:

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

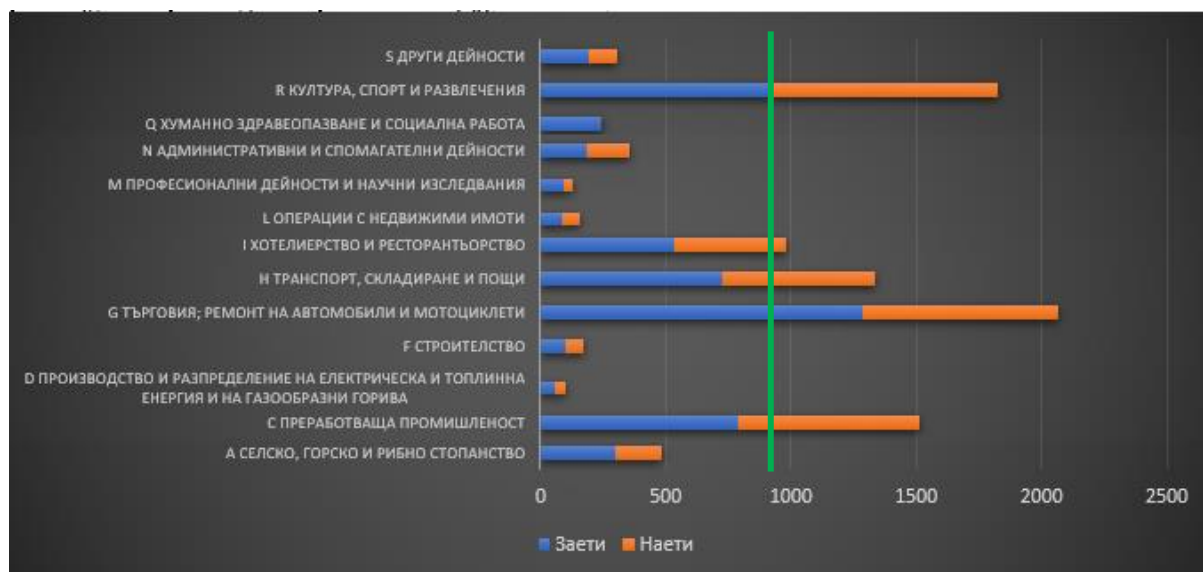

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

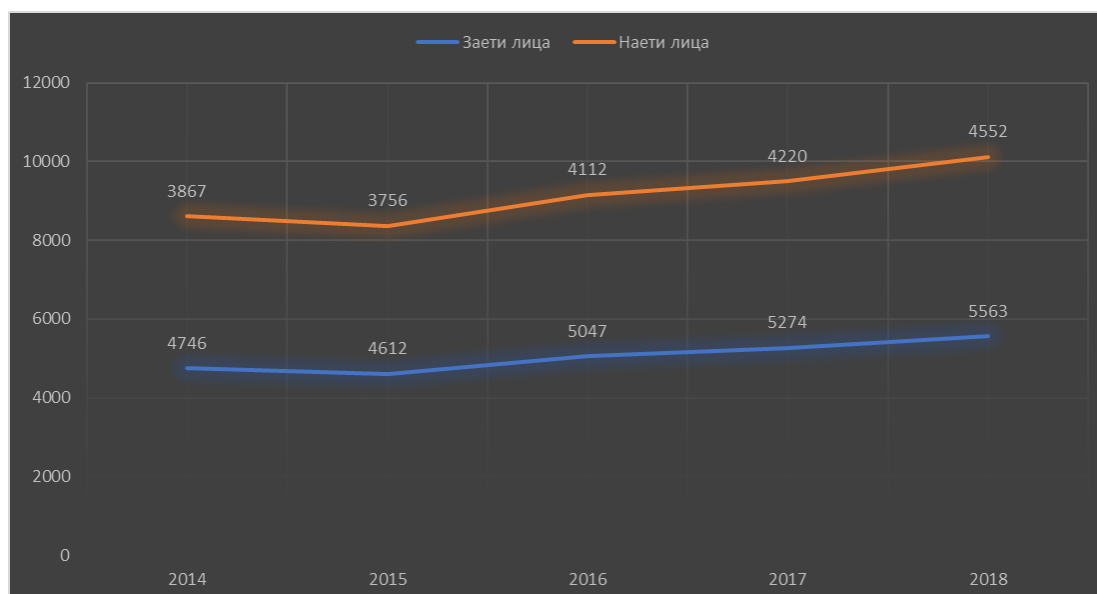
Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Графика 23

В периода 2014-2018 г. паралелно с намаляването на безработицата и увеличаване на икономическата активност на населението на територията на МИГ „Свиленград Арел“ броят на зетите се увеличава от 8 613 души през 2014 г. до 10 115 души през 2018 г.:

Графика 24

Изводите и препоръките към територията на МИГ „Свиленград Арел“ могат да се сведат до следното“:

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- Доходите на населението на територията на МИГ нарастват през последните 5 години, което превръща територията във все по-добро място за икономическа активност. През 2021 г. следва да се извърши анализ и оценка на икономическото въздействие на пандемията от COVID-19 върху доходите на населението през 2020 г.;
- Макар и далеч от „Долината на тракийските царе“ Мезешката тракийска гробница е уникален паметник на културата в България, за който почти липсва реклама. Мезешката тракийска гробница е и туристическата атракция с най-голям потенциал за развитие на културно-исторически туризъм на територията на МИГ. Препоръката е тракийската гробница да бъде включена в туристически пакет заедно с винарските изби в региона и да се направи опит да бъде постигната синергия за увеличаване на престоя на туристите на територията на МИГ;
- Общинският музей в Свиленград следва да се рекламира около двата други туристически обекта (Крепостта и Гробницата) за увеличение на посещаемостта;
- Икономиката на територията е силно зависима от пътнико потока между България и Турция – Транспорт и услуги, свързани с транспорта; Заведения за хранене и развлечения; Хотелиерство и др. През 2020 г. остро се откроява нуждата от диверсификация на икономиката, тъй като при спиране на пътникопотока през територията на общината голяма част бизнеса също спира своята дейност;
- Територията на МИГ вече е утвърдено място на картата на винопроизводителите в България и извън пределите на страната. Територията на МИГ следва да продължи да развива потенциала си на дестинация за Винен туризъм;
- Въпреки, че по-голяма част от земеделието на територията на МИГ е насочено към производството на зърно и маслодайни култури, стартиралото (биологично) отглеждане на лозя, черупести плодове, етерично-маслени култури, пчеларството прибавя висока добавена стойност към местното селско стопанство и бъдеща рентабилност.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

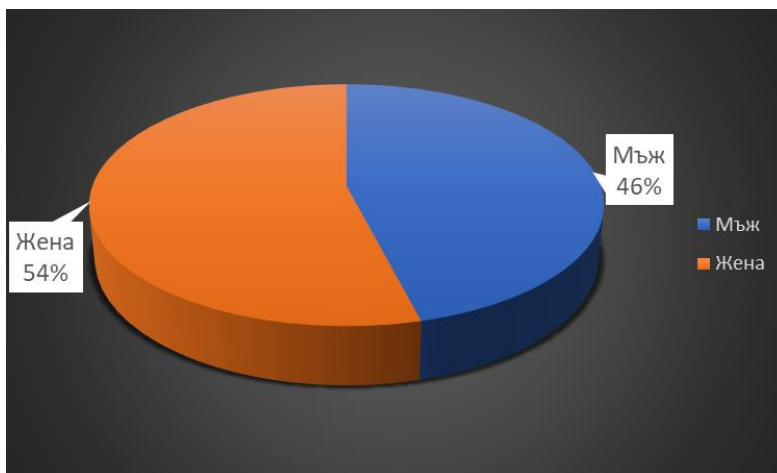
Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

IX. АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ НА МАЛКИТЕ ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА И МСП НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ СВИЛЕНГРАД АРЕАЛ ЗА ДИВЕРСИФИКАЦИЯ НА ИКОНОМИКАТА И ПРЕДПРИЕМАЧЕСКА АКТИВНОСТ

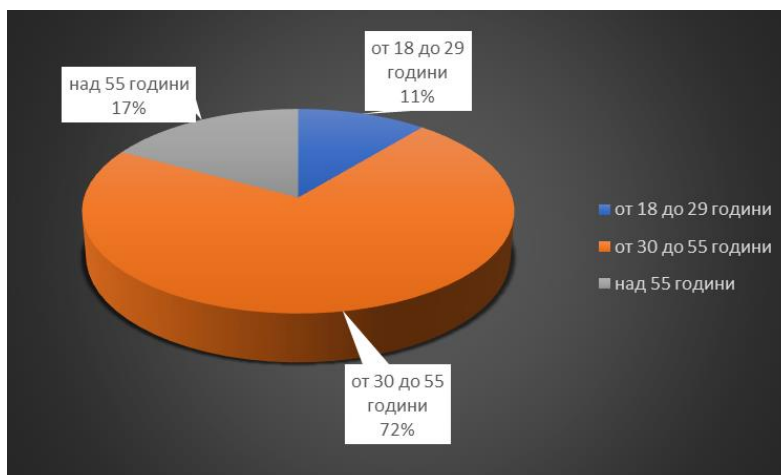
Във връзка с изготвянето на настоящия анализ бяха анкетирани 100 лица, представителите на малките земеделски стопанства и МСП на територията на МИГ за диверсификация на икономиката и предприемаческата активност. Резултатите имат следното обобщение:

1. Пол на анкетираните: От анкетираните 100 лица 54 души са жени и 46 – мъже.

Графика 25

2. Възраст на анкетираните: От анкетираните 100 лица, 11 души са на възраст 18 – 29 г., 72 души са на възраст 30 – 55 г., а 17 души са на възраст над 55 г.

Графика 26

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

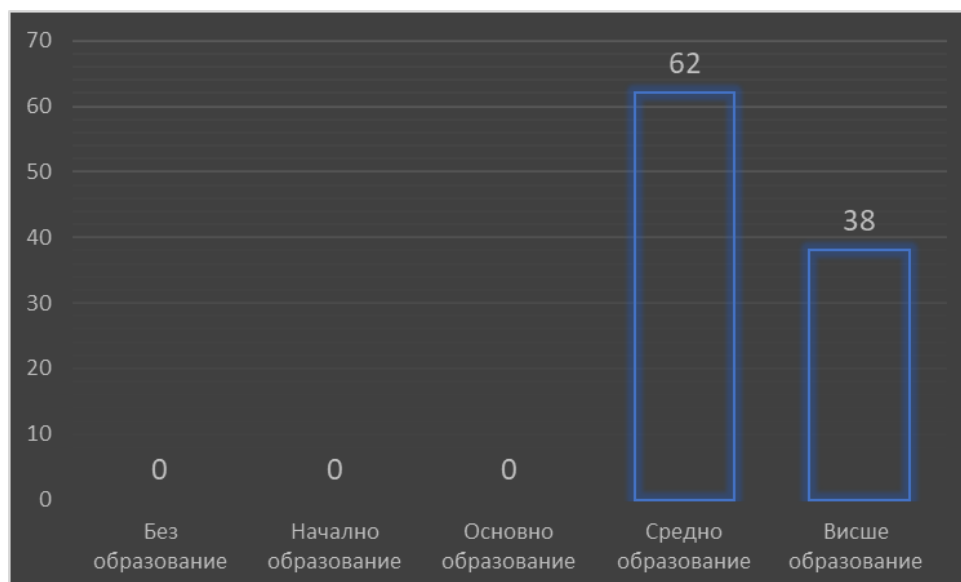
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

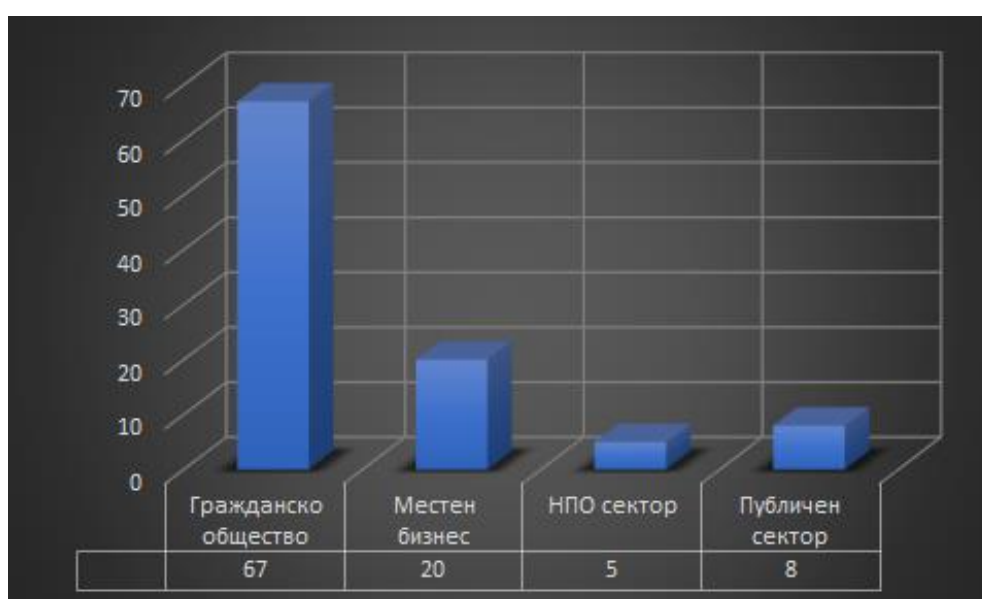
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

3. Образование на анкетираните: На въпроса за образование са отговорили 100 души от анкетираните 100 лица. От тях 62 души са със средно образование, а 38 души с висше образование.

Графика 27

4. Принадлежност на анкетираните: На въпроса за принадлежност са отговорили 100 души от анкетираните 100 лица. От тях 67 души са представители на гражданското общество, 20 души са представители на местния бизнес, 8 души са посочили, че принадлежат към публичния сектор, 5-ма души са на представители на НПО сектора.

Графика 28

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

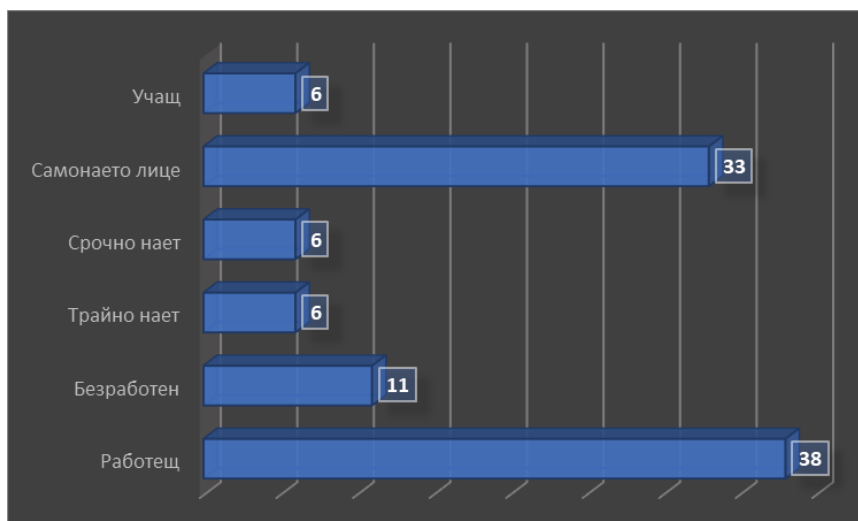
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

5. Трудова ангажираност на анкетираните: На въпроса за статус на пазара на труда са отговорили 100 души от анкетираните 100 лица. От тях 38 души са работещи, 45 души притежават собствен бизнес, 11 души са безработни, а 6-ма души са учащи.

Графика 29

6. Успешни неземеделски икономически дейности през 2020 г., с оглед на разразилата се пандемия от COVID-19 според анкетираните: Според анкетираните 100 души, най-силно във времена на пандемия се е представил сектора на търговията (според 28 души). След него се нареждат услугите и леката промишленост. С най-ниска оценка от анкетираните са бизнеса с отход и туризъм и дейностите, свързани с култура и изкуство.

Графика 30

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

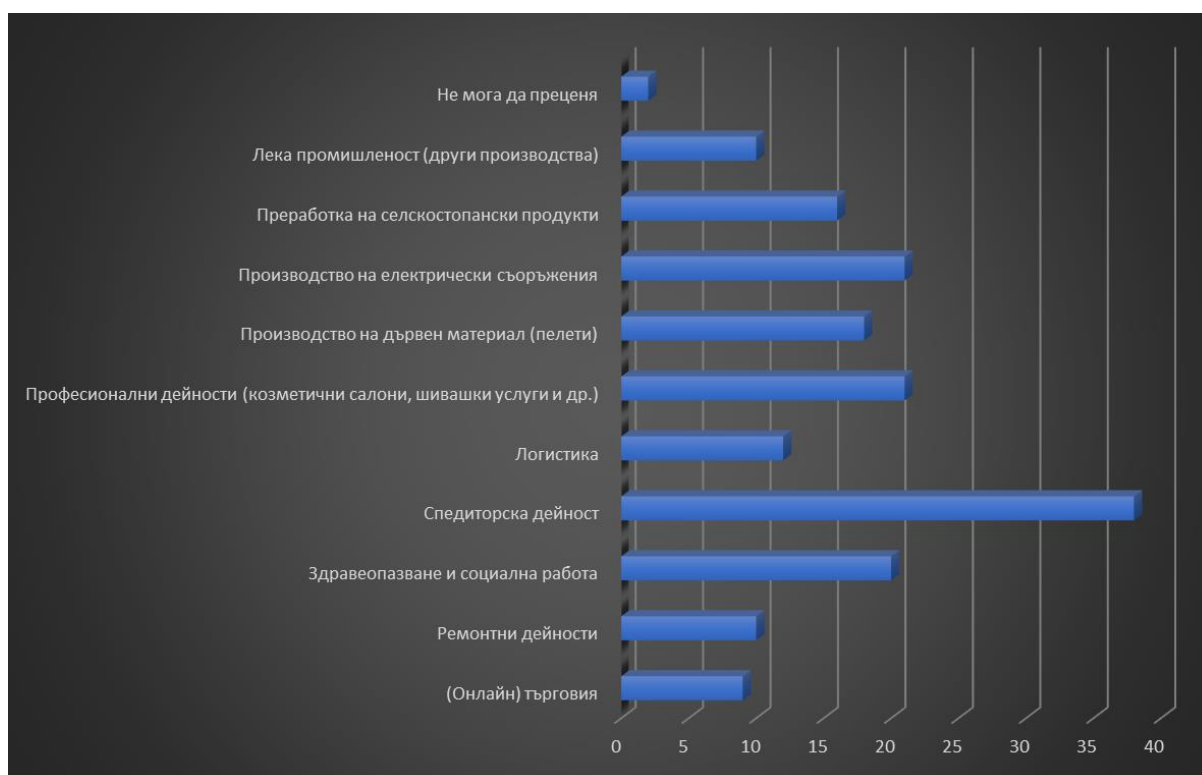

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

7. Нагласи за стартиране на неземеделски икономически дейности в периода 2020-2025 г. г., с оглед на разразилата се пандемия от COVID-19 според анкетираните:

Според анкетираните 100 души, най-много хора (38 души) биха стартирали собствен бизнес и/или ново бизнес начинание, свързано със спедиторска дейност и професионални услуги. Според 20 души бизнес начинанията, насочени към здравеопазването и социалната работа биха се увенчали с успех. Според 21 отговора производството на електрически съоръжения имат потенциал за развитие на територията на МИГ. Най-малко души от анкетираните биха стартирали неземеделски икономически дейности, свързани с онлайн търговията и преработката на селскостопански продукти.

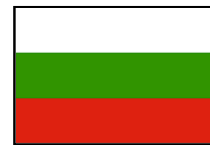
Графика 31

8. На въпроса „Вашата основна или съпътстваща работа, свързана ли е с неземеделски икономически дейности?“ са отговорили 100 души от анкетираните 100 лица. 54 % от анкетираните са потвърдили, че дейността им е свързана с неземеделски икономически дейности. 25 % от анкетираните се занимават със земеделски икономически дейности.

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

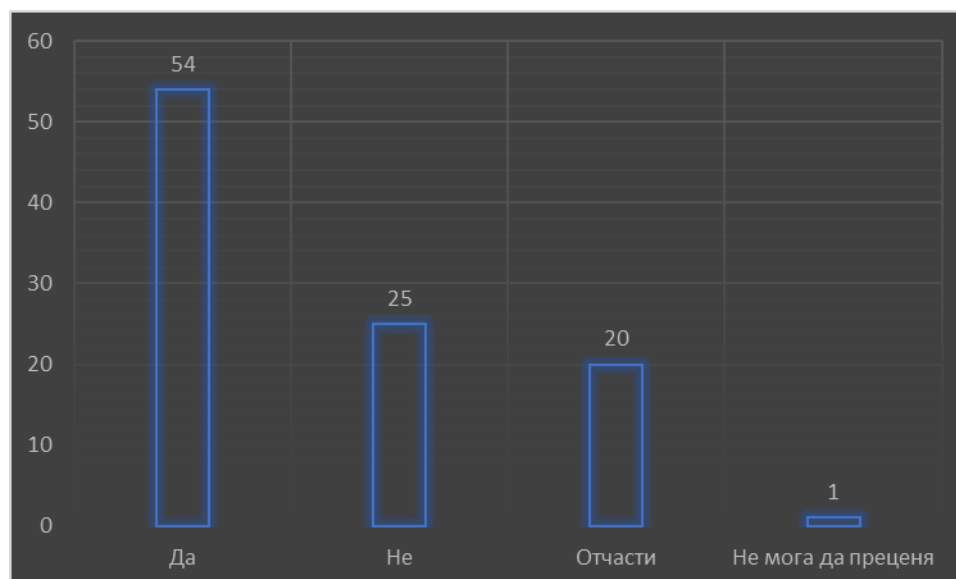

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

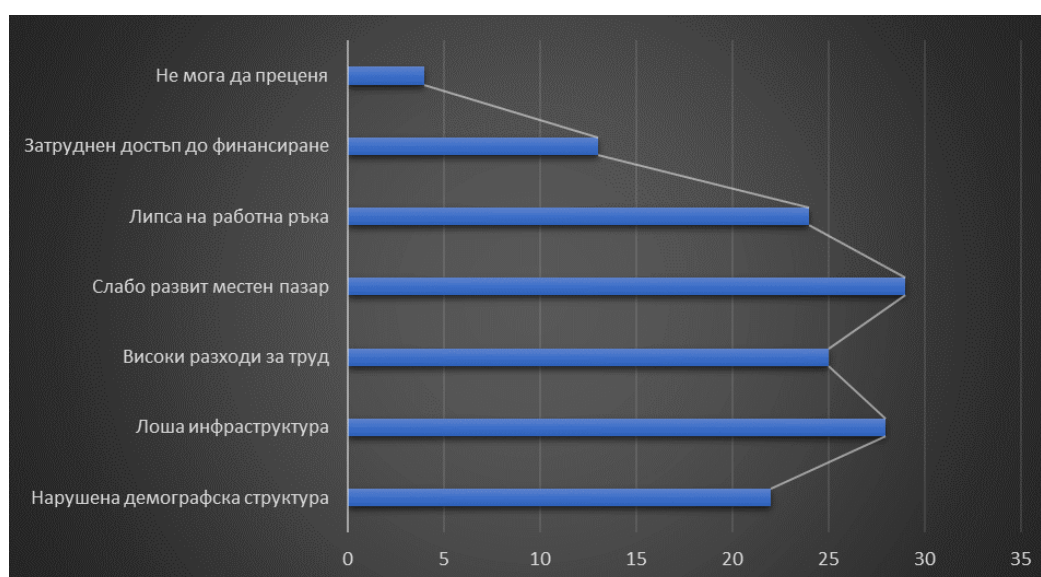
Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Графика 32

9. Проблеми, които възпрепятстват развитието на неземеделски икономически дейности на територията на МИГ според анкетираните: Според 20 % от анкетираните слабо развитият местен пазар на територията на МИГ е най-сериозната пречка пред развитието на неземеделски икономически дейности на територията на МИГ. Според 19 % от анкетираните, лошата инфраструктура на територията на МИГ е проблем за развитието на местната икономика, а според 17 % от анкетираните разходите за труд на територията на МИГ са високи.

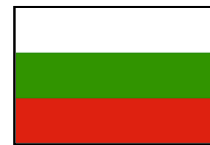

Графика 33

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

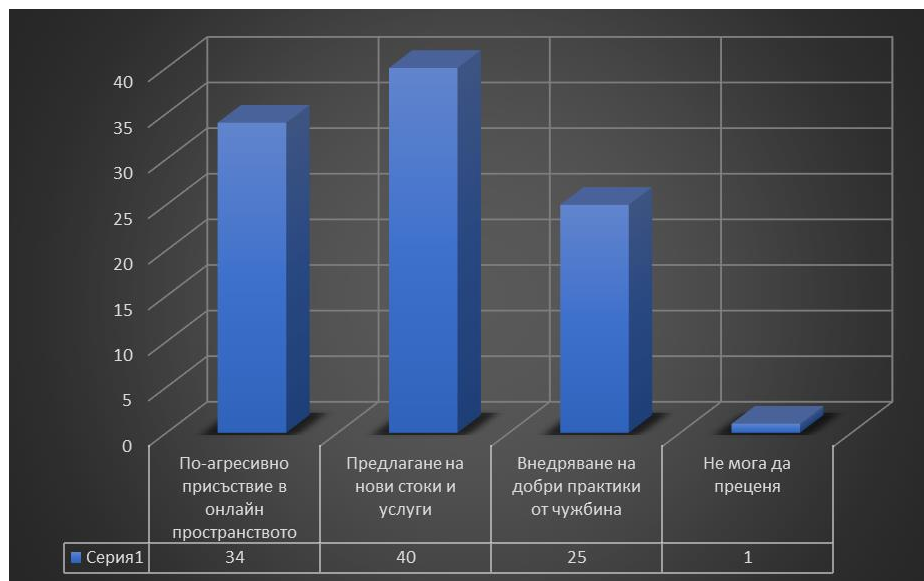
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

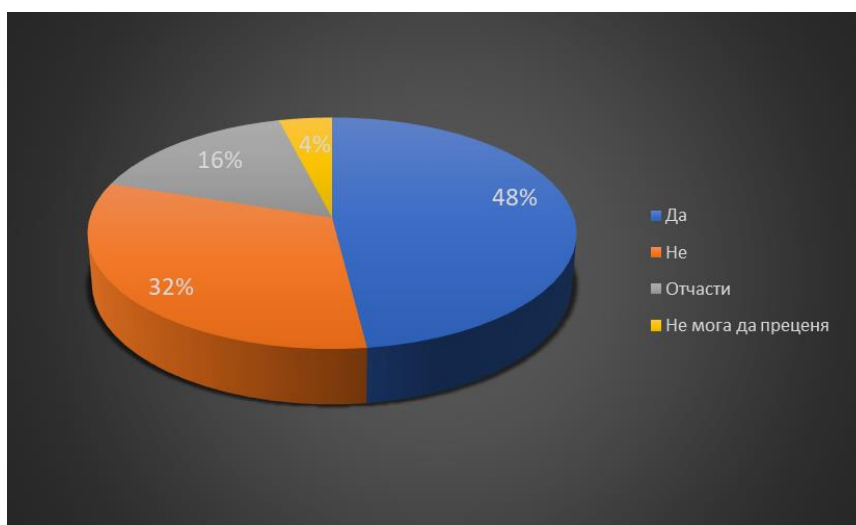
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

10. Посока за развитие на неземеделските икономически дейности на територията на МИГ според анкетираните: Според 40 % от анкетираните предприятия в сектора трябва да започнат предлагане нови и/или значително усъвършенствани стоки и услуги. Според 25 % на територията на МИГ трябва да се внедрят добри практики от чужбина. Според 34 % от хората местните предприемачи трябва да присъстват по-агресивно в онлайн пространството.

Графика 34

11. На въпроса „Познавате ли добрите европейски практики за развитие на неземеделски икономически дейности?“ са отговорили 100 души от анкетираните 100 лица: 64 % от анкетираните са посочили, че познават добри европейски практики, а 32 % са отговорили отрицателно на въпроса.

Графика 35

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

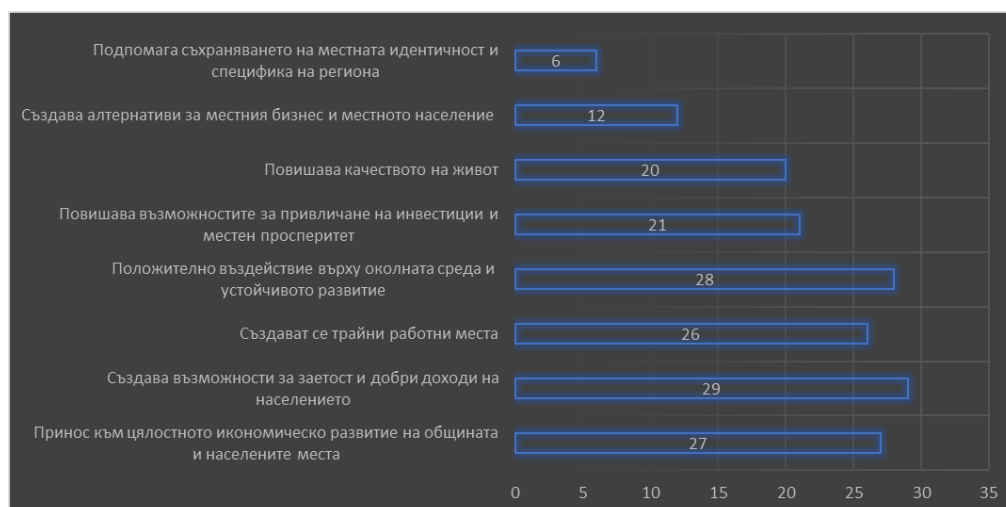
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

12. На въпроса „Според Вас, има ли осигурени възможности за развитие на нови неземеделски икономически дейности на територията на МИГ „Свиленград Арел“? са отговорили 100 души от анкетираните 100 лица: Според 57 % от анкетираните има осигурени такива възможности на територията на МИГ, а 21 % са отговорили отрицателно.

Графика 36

13. На въпроса „Според Вас, кои са положителните страни на диверсификацията на земеделските икономически дейности?“ са отговорили 100 души от анкетираните 100 лица: Според 34 % от анкетираните диверсификацията ще създаде възможности за заетост и добри доходи на населението и ще има положително въздействие върху околната среда и устойчивото развитие. 16 % от анкетираните смятат, че диверсификацията ще има принос към цялостното икономическо развитие на общината и населените места

Графика 37

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

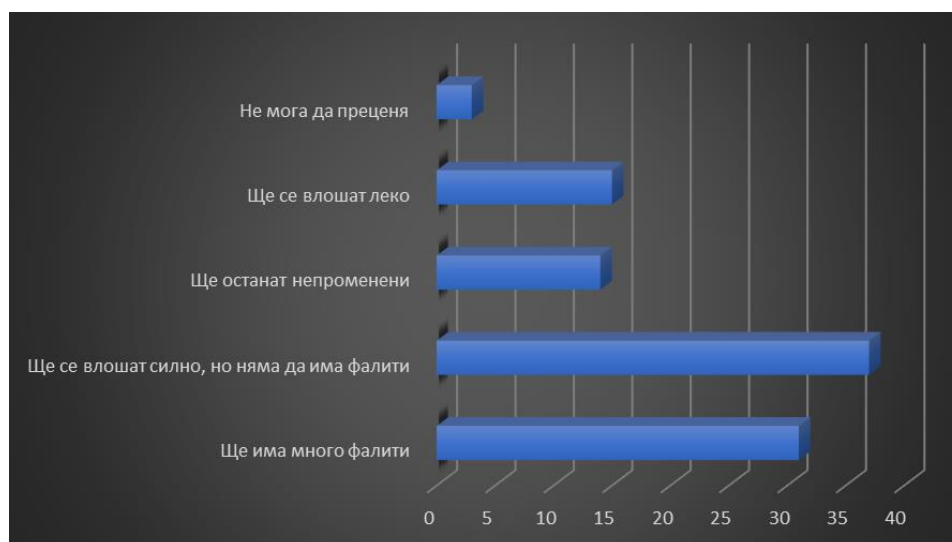
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

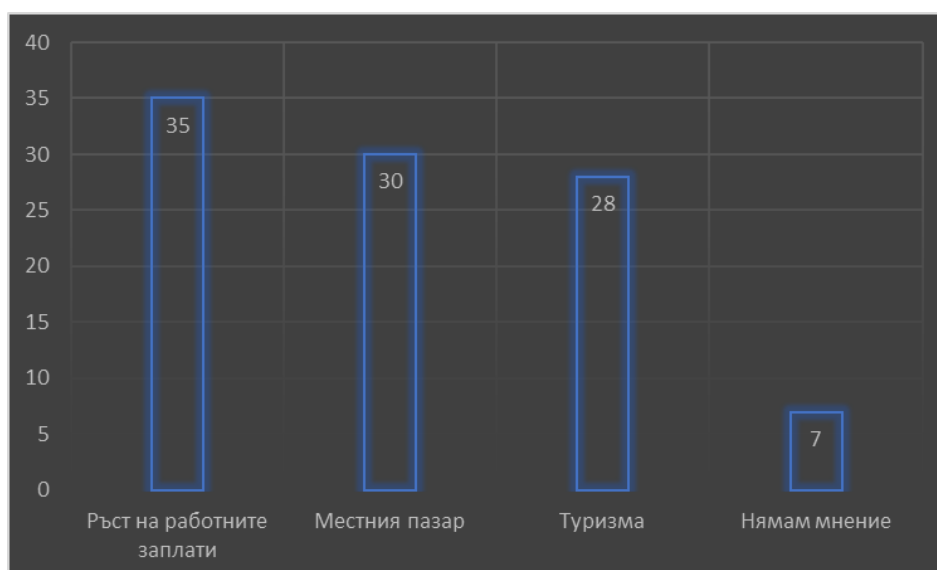
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

14. Последствия от пандемията COVID-19 върху неземеделските икономически дейности на територията на МИГ според анкетираните: Според 15 % от анкетираните те ще се влошат леко. Според 37 % дейностите ще се вложат силно, но няма да има фалити, а според 14 % от хората нещата ще останат непроменени. Според 31 % от анкетираните ще има много фалирали предприемачи на територията на МИГ.

Графика 38

15. Двигател на икономическото възстановяване на територията на МИГ след края на пандемията от COVID-19 според анкетираните: Според 35 % от анкетираните двигател на икономическото възстановяване на територията на МИГ ще бъде ръстът на работните заплати. Според 30 % местният пазар ще движи икономиката на МИГ след края на пандемията.

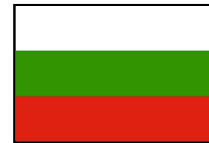

Графика 39

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

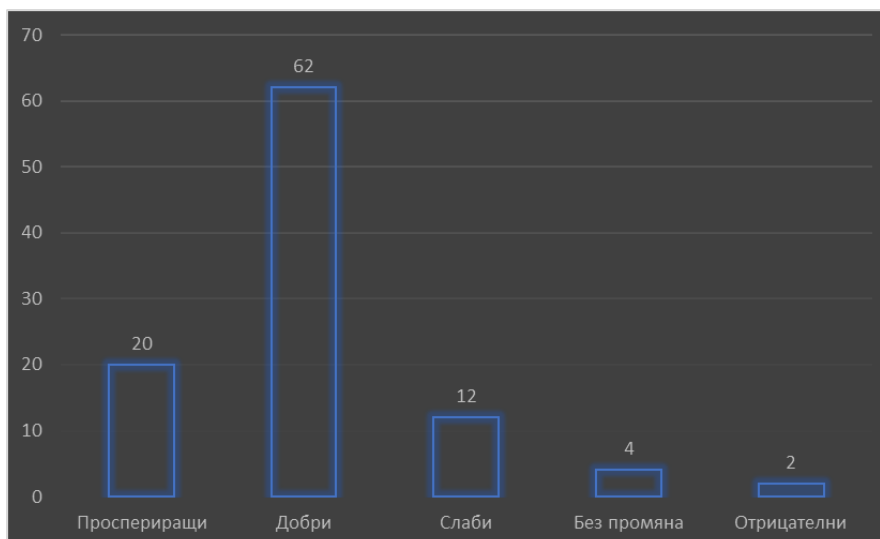
ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

16. Перспективи пред икономическото развитие на територията на МИГ през следващите 3 години според анкетираните: Според 18 % от анкетираните икономиката на територията на МИГ ще се забави. Според 20 % икономиката ще просперира, а според 62 % от хората икономиката ще се развива добре.

Графика 40

С оглед на анализиранияте отговори на стоте анкетирани лица, към екипа на МИГ „Свиленград Ареал“ биха могли да бъдат отправени следните препоръки:

1. През новия програмен период 2021-2027 г. в СВОМР на МИГ „Свиленград Ареал“ следва да бъдат включени мерки за подпомагане на най-пострадалите икономически сектори от пандемията COVID-19 – туризъм, ресторантьорство и културна индустрия;
2. МИГ „Свиленград Ареал“ би могла (при възможност) да изготви **анализ на средата за предприемачество за развитие на спедиторски дейности и професионални услуги, здравеопазването и социалното предприемачество** на територията на МИГ;
3. МИГ „Свиленград Ареал“ би могла (при възможност) да изготви **анализ за изследване на възможностите за онлайн търговия, онлайн маркетинг и дигитализация на търговския и туристическия и др. сектори** на територията на МИГ за преодоляване на ограниченията на слабо развития местен пазар;

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

4. През новия програмен период 2021-2027 г. в СВОМР на МИГ „Свиленград Ареал“ следва да се продължи обвързването на мерките за подпомагане с внедряването на иновации в предприятията.

След анализ на получените отговори от проведеното анкетно проучване може да бъде направен основния извод, че 57 % от участвалите в проучването лица виждат възможност за развитие на нови неземеделски икономически дейности на територията на МИГ. Преобладаващата част от предприемачески мислещото местно население е настроено положително към диверсификацията към неземеделски дейности, а възможностите за диверсификация на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ са представени в следващата глава.

Х. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ДИВЕРСИФИКАЦИЯ

Процесът на реструктуриране на българския земеделски сектор, който се характеризира с голям брой нископродуктивни малки стопанства, може да бъде стимулиран към разнообразяване на дейността чрез насърчаване развитието на неземеделски дейности. Към момента, относително малък дял стопани развиват печеливши дейности извън земеделието, поради липсата на начален капитал, на управленски знания и умения за развиване на неземеделски бизнес.

Подпомагането на инвестиции на земеделски производители за развиване на неземеделски дейности ще улесни навлизането им или разширяването на дейностите в сектори с потенциал за пазарен растеж. Това ще доведе до допълнителен доход за земеделските стопани и ще пренасочи работна ръка от земеделието към работни места с по-висока производителност.

Подпомагане развитието на неземеделски дейности от земеделски производители, също така ще създаде възможности за заетост за населението, което не се занимава със земеделие и може да допринесе за намаляване на миграцията от селските райони. Населението в селските райони ще се възползва от допълнителни и с по-високо качество услуги.

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

В икономиката в селските райони на България преобладават микропредприятия с ограничени финансови ресурси за растеж и модернизация. Много от тях са създадени от безработни или застрашени от безработица хора, започващи бизнес с малък начален капитал и малък управленски опит. Липсата на финансови ресурси за първоначални инвестиции води до свръх концентрация на малки предприятия в няколко сектора, за които е необходим малък начален капитал (продажби на дребно и ремонтни услуги), но те имат малък потенциал за създаване на работни места. Секторът на дребния бизнес е с нисък темп на инвестиции, което от своя страна ограничава приноса му към създаване на заетост в селските райони.

Предприемачеството в селските райони се затруднява и от високия риск, свързан с дейността на малки пазари, липсата на капитал и недостатъчния достъп до бизнес развитие и съвети. Секторът на малкия бизнес в селските райони се сблъсква с допълнителни териториални пречки, свързани с ниската покупателна способност на местното население и стагниране на икономиката на селските райони.

След направения анализ на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ могат да бъдат определени следните възможности за диверсификация:

- **Диверсификация към Производство на алтернативни източници на енергия**

Производство на биодизел

Районът, в който се намира територията на МИГ „Свиленград Ареал“, е един от големите производители на земеделска продукция в страната, като традиционно се отглеждат зърнени и маслодайни култури: пшеница (5614.67 ха), ечемик (1137.65 ха), твърдата пшеница (317.52 ха), тритикале (218.89 ха), рапица (787.15 ха), слънчоглед (221.85 ха). Животновъдството не е толкова развито като подотрасъл в сравнение с регионите от вътрешността на страната.

Маслодайни култури се отглеждат на 1 009 ха земеделска земя, което е предпоставка за създаване на преработващи сегменти на получената суровина. Основният пазарен сегмент, който би могъл да влезе в ролята на потенциални клиенти са земеделските производители, които ежегодно консумират големи количества

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

дизелово гориво за кампанийните обработки или за други машини и агрегати в стопанството, като компресори, водни помпи, сушилни за зърно и т.н. Освен земеделските производители, потенциални клиенти на този продукт са и местни транспортни фирми, както и всякакъв вид малки производства, зависими от горивата, тъй-като на територията практически няма газификация и голяма част от предприятията използват скъпоструващи енергийни източници, като електричество и петролен дизел, което провокира тяхното постоянно търсене на алтернативи за минимизиране на текущите разходи и оцеляване на пазара.

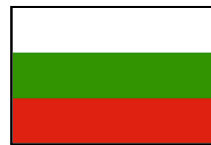
Биодизелът е екологично чисто гориво, което се произвежда от биологични ресурси различни от нефта, като растителни масла и животинска мазнина. Биодизелът подобрява работата на двигателя, увеличава мощността му, не съдържа сяра, намалява разхода на гориво и не на последно място-биодизелът е по-евтин от конвенционалния дизел, тъй като не се облага с акциз. Най-големите предимства на това гориво са, че се добива от ежегодно възобновяеми източници и на практика не замърсява околната среда, в следствие на което реализацията на един такъв инвестиционен проект е напълно в съответствие с заложените цели на Европейските директиви за опазване на околната среда.

Оптималният вариант за такава диверсификация е този, при който бенефициент е сравнително голям земеделски производител. В този случай той ще обезпечи основните суровини за произвеждания от инсталацията биодизел (рапица и слънчоглед), които са първични земеделски продукти на неговото стопанство. Друга разновидност на био дизел е био етанолът, които се произвежда от царевица и е задължителна добавка от 5 % към всеки литър бензин, който се продава на територията на ЕС.

Производство на пелети за отопление

Производството на пелети на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ не се явява иновативна за територията дейност, тъй като такива производства вече съществуват. Използването на пелети като алтернативно гориво за отопление расте непрекъснато в световен мащаб. В България особено популярно е пелетирането на дърво (стърготини, изрезки, тънка трупна дървесина, излезли от употреба палета и

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

др.). Дървесните пелети са чисто, неутрално по отношение на въглеродния двуокис гориво, произвеждани от раздробена дървесна биомаса, пресована под високо налягане без лепило или други свързващи вещества. Често са наричани "Био гориво на бъдещето". Те имат множество плюсове, с които превъзхождат дървата за огрев. Пелетите отделят повече топлина, което увеличава КПД на котелните инсталации, а същевременно не заемат голяма площ при съхранение. Използването им позволява автоматизиране на процеса на зареждане на горивните устройства за тяхното изгаряне.

Технологията е различна, в зависимост от използваните суровини за производството им. За направата на дървесните пелети се използва както мека дървесина, така и стърготини или изрезки, които се обработват последователно от 3 машини - дробилка, сушилня и пелет преса. Наименованията им обясняват и тяхната функция. най-важна роля в процеса играе пелетната преса. Тя оформя пелетите в желаната форма, посредством високо налягане и температура. При натиска се получава загряване, като се отделя "био лепило" или наречен още лигнин. Той позволява слепването на дървенисината по естествен начин.

Перспективите са насочени към повишаване на необходимостта от използване на био горива, а дървесните пелети са едни от най-разпространените и достъпни заместители на твърдите горива. Пелетите са енергиен продукт, получен чрез пресоване на дървесен или селскостопански остатъчен материал (каквото на територията на МИГ „Свиленград Арел“ се намира в изобилие) под много високо налягане и температура.

И при този вид бизнес, както при биодизела, оптималният вариант е когато бенефициента е земеделски производител, който може да обезпечи почти безплатно основната необходима суровина за производство на пелети, а именно остатъчна растителна маса от царевица, слънчоглед ечемик и пшеница.

➤ Диверсификация към Търговия и услуги

На територията на МИГ „Свиленград Арел“ има добре развита търговска мрежа и почти всички пазарни ниши са вече запълнени. За диверсификация на обичайната

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

дейност на земеделските производители и МСП, те следва да инвестират в тясно спектърни пазарни сегменти насочени към бизнеса на територията на МИГ.

Създаване на сервиз за селскостопанска техника

Анализ показва, че все още над 45 % от тракторите в страната са още от преди промените през 1989 година, т.е. няма оторизиран сервиз за тези видове марки, голяма част от които вече не се произвеждат. Изграждането на един такъв сервиз в района е крайно необходим и правилния подбор на ремонтни и профилактични операции ще му обезпечи безпроблемна заетост.

Пазарът на услуги по ремонта и обслужването на селскостопанска техника в района се базира изцяло на обслужването на нуждите на местните селски стопани. Официалните представители и вносители на селскостопанска техника на водещите световни и европейски марки имат собствени представителства на територията на МИГ и в околните агломерации. Тъй-като всеки един тях е официален представител на няколко чуждестранни марки Селскостопанска техника, изградените от тях сервиси служат за гаранционно и извънгаранционно обслужване, но единствено и само за представяните от тях на пазара продукти.

Пазарният сегмент от потенциални потребители на този вид услуги на територията на МИГ „Свиленград Арел“ се състои от представителите на различните земеделски структури: земеделски кооперации и арендатори частни земеделски производители. Ключово маркетингово предимство на бенефициентите, създали такива сервиси е, че в голяма част от случаите клиентите изискват решаване на проблема възможно най-бързо и отстраняване на аварията в най-кратки срокове, с цел своевременна почвообработка или прибиране на реколтата – изискване, което сервизите на представителите не винаги могат да изпълнят, предвид голямата си натовареност и преимущественото обслужване на продадените от тях гаранционни машини.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Създаване на селскостопанска лаборатория за анализ на растителни продукти, диагностициране и проследяване на заболявания по селскостопанските животни

На територията на МИГ „Свиленград ареал“ няма изградена оборудвана и акредитирана лаборатория за анализ на растителни продукти, диагностициране и проследяване на заболявания по селскостопанските животни (с изключение на Хладилен терминал „Граничен здравен контрол“ при ГКПП „Капитан Андреево“).

Поради отсъствието на такава лаборатория на територията на МИГ, целеви сегмент на начинанието биха могли да бъдат всички земеделски производители, животновъди и МСП, които се занимават с преработка на селскостопански продукти. Два са ключовите моменти за успешното развитие на една такава начинание: Намиране и назначаване на квалифициран персонал и Сертифициране за изследвания минимум на: Месо, Млечни продукти, Плодове и Зеленчуци, Билки, Фуражи и Биоциди.

По мярка 6.4.1. от ПРСР 2014-2020 г. вече са оборудвани 3 такива лаборатории в България по подхода BOMR.

Консултантски фирми

На територията на МИГ оперират множество предприемачи и както в по-голямата част от селските райони в страна, те имат нужните знания и умения за да извършват основните дейности на своя бизнес, но се нуждаят от допълнителни съдействие за управлението им. Това поражда нуждата от присъствието на консултантски фирми в района, които да предоставят на собствениците на бизнес административни, правни и счетоводни услуги. Също така, консултантските фирми биха били изключително полезни при изготвянето на стратегия за реализиране на произведената продукция, по начин който би бил най-оптимален за производителите. Това включва разширяване на местните пазари, установяване на контакти с чуждестранни фирми и водене на преговори с потенциални партньори с цел износ на крайната продукция или сътрудничество.

➤ Диверсификация към Производство и преработка

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Стартиране на малко по мащаб производство на уникален местен ликьор със суровини от територията на МИГ

Овощарството е силно развито на територията на МИГ „Свиленград Ареал“, като за това допринасят подходящите почвени и климатични условия. Най-разпространени са засажденията от сливи, череши, ябълки, праскови, кайсии и вишни. Освен овощни дръвчета в се срещат и насаждения от малини, ягоди и къпини. Основната част от прясната продукция в суров вид намира реализация на вътрешните и външни пазари.

Въпреки богатото разнообразие на овощни видове в страната почти не се произвеждат плодови вина и ликьори. С най-голяма част от продукцията се произвежда плодова ракия и гроздово вино. За разлика от тях плодовите вина съзряват бързо и развиват хармоничен вкус и фин букет. Някои от тях като шипковото, малиновото, къпиновото и касисовото са много богати на витамин С и други ценни за човешкия организъм вещества.

Производство на козметични продукти от билки от територията на МИГ

Билките доказано са най-доброто природно лекарство. Те имат разнообразно приложение в медицината, козметиката и готварството. През последните години търсенето на био козметика се увеличава драстично. Все повече клиенти се доверяват на силата на природата в козметичната област.

България е богата на билково разнообразие, но над 90 % от ценните суровини се изнасят в чужбина. Едва 10% се преработват и използват като натурални съставки в различни продукти и сфери. Специалисти в бранша твърдят, че преработването на билките е далеч по-доходоносно, отколкото износа им. Това се дължи на ниската цена на тон - около 1400 евро, като за сравнение във Франция стига до 5000 евро за тон, а в Япония и до 20 000 долара.

Отглеждането на лечебни растения дава добри възможности за малките стопанства в полупланински терени, с разпокъсани и не особено богати земи. Преработката на билките е чудесна перспектива за амбициозни и млади фермери и за семейни фирми.

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Различните райони на страната, са подходящи за култивиране на различни видове билки, в зависимост от почвените и климатични условия. Успехът на всеки фермер зависи от правилния избор на вид и сорт, от разсада, мястото за отглеждане и спазването на точната технология за всеки вид.

➤ Диверсификация към Социално предприемачество

Социални предприятия

Социалното предприятие е уникална форма на социално предприемачество, позволяваща обединяването на икономически и социални цели в едно, което позволява провеждане на ефективна социална политика и осигурява подкрепа за социално уязвимите групи на обществото в най-широк смисъл.

Важен фактор за развитие на социалната икономика са възможностите за социални иновации, като се насърчават намиращите се в затруднено положение да търсят разрешение на социалните си проблеми, например по отношение на съвместяване на техния професионален и личен живот, равенството между половете, качеството на семейния им живот и тяхната способност да се грижат за деца, възрастни хора и хора с увреждания.

Социалните предприятия в Европа са представени в почти всички сектори на икономиката – банкиране, застраховане, промишленост, земеделие, занаяти, здравни и социални услуги и др. Все още преобладаващо социалните предприятия са в сферата на социалните, здравни и други услуги, образование, преработваща промишленост, рециклиране. През последните години, обаче, все по-активно се създават предприятия в сферата на туризма (хотелиерство, ресторантьорство и др.) и земеделие.

С оглед нарастващите нужди в социалната сфера търсенето на нови сектори и възможности за развитието на конкурентноспособни социални предприятия е от голямо значение. При избора на сектори за развитие на социални предприятия трябва да се има предвид спецификата на географските и демографските особености на всяка страна, на

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

регионалната и национална икономика, законовата база, спецификата на целевите групи и пазара на труда.

Добър пример за частно социално предприемачество на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ би могла да бъде Социалната чайна във Варна „Чай с кауза“.

Социалната чайна във Варна отваря официално врати през 2015 г. като алтернативно социално пространство, където младите хора с ограничен достъп до пазара на труда да получат своята първа работа. Социална чайна „Чай с кауза“ е социално предприятие, което дава възможност на младежите в неравностойно положение, израснали в институции, да практикуват социални умения, да започнат работа и да изграждат независим живот. Идеята е базирана на три основни направления:

1. Менторска програма, чрез която младите хора се учат да изграждат и развиват социални и комуникационни умения. Също така, получават знания за техните граждански права и задължения, както и за емоционалната интелигентност.

2. Вторият етап е практическо обучение в чайната, по време на което обучаващите се получават професионални компетенции и насоки в обслужването на клиентите.

3. През последния етап, обучаващите се получават първата си работа, което им дава възможност да работят и да подобряват качеството си на живот.

➤ **Диверсификация към Туризъм**

Организиране на верига на доставките, която да изхранва туристите, които нощуват на територията на МИГ единствено с продукти, произведени на същата тази територия

Начинанието е трудоемко и един такъв голям проект би изисквал усилията на всички заинтересовани страни в процеса. За целта всички места за настаняване (предлагащи закуска на пренощуващите) и всички производители на екологично чисти хранителни продукти (плодове, зеленчуци, сирена, вино, мармалади, животинско месо и др.) от територията на МИГ трябва да влязат в обединение. Идеята на един такъв проект

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

е създаването на кулинарна идентичност на територията на МИГ и даване гаранция на гостите и туристите, че се изхранват с най-висок клас земеделски продукти.

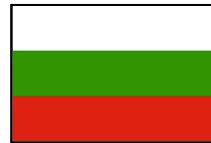
По този начин ще се създадат условия и за последваща активност с предоставянето на възможност на пренощуващите туристи да си закупят екологично чисти продукти директно от фермерите на територията на МИГ. С реализирането на един такъв проект ще се гарантира пазар за местните производители, а местата за настаняване ще могат да привличат по-висок клас и по-платежоспособни туристи.

XI. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ СВИЛЕНГРАД АРЕАЛ

Малките и средни предприятия са в сърцето на икономиката в цяла Европа, в това число и в България. Присъствието на работещи МСП на дадена територия води до увеличаване на заетостта, разнообразяване на предлаганите стоки и услуги на местно ниво, стимулира конкурентоспособността. Този тип предприятия често успяват да бъдат гъвкави спрямо нуждите на пазара и да запълнят малки ниши, като реагират по-бързо на промените в търсенето. Административните изисквания и процедури често се явяват като голяма пречка пред желаещите да развият собствен бизнес. За да се насърчи малкия и среден бизнес е от изключителна важност да бъде извършено оптимизиране на процесите на местно ниво и администрацията, за да не се явява като бариера пред потенциалните предприемачи. За да се подкрепи предприемачеството на местно ниво на територията на МИГ е важно да се осигури достъп до финансиране, което към момента съществува под формата на мерките по Стратегията за BOMP.

Институционалната подкрепа на местно и национално ниво е само едната страна на целия процес. От другата страна се намира предприемачът като личност. Осъзнаването на важността, поемането на риска и влягането на финансов и времеви ресурс са елементите, без които не е възможно да се осъществи каквото и да е бизнес начинание. Насърчаване на предприемачеството на местно ниво неминуемо ще доведе до изграждане на устойчиво социално-икономическо развитие на региона. За да се гарантира такова развитие и в дългосрочен план е жизнено важно да се наблегне на

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

обучението на млади предприемачи, които да поемат бизнеса след време. За да се стимулира у тях желание за развитие на подобно начинание, трябва да се засили информираността у хората и да се повиши доверието им в съществуващия потенциал за реализиране на предприемачество на местно ниво. През 2020 г. на територията на МИГ традиционно стабилни остават секторите хранително-вкусова промишленост и търговия (насочена към вътрешния пазар). Разразилата се пандемия на територията на страната през 2020 г. показва още веднъж нуждата от диверсификация на икономическите дейности на територията на Община Свиленград, поради намалелите приходи от сектор „Туризм“.

Търговия и услуги

Може би, единствените печеливши от пандемията от COVID-19 на територията на страната през 2020 г. са онлайн търговците. Всяка година се увеличава процентът на онлайн продажбите в България с около 30-35%. Ежедневната употреба на интернет е достигнала до всеки гражданин и всяко кътче на страната. Вече съществуват много онлайн предприемачи, които не поддържат физически търговски обекти, а развиват своят бизнес изцяло онлайн. В България все още по-голям процент за събиране на обороти се осъществява чрез куриерските фирми при доставка на стоката, но много онлайн търговци стимулират и онлайн плащанията чрез банкови трансакции с дебитни и кредитни карти, като предоставят безплатна доставка на продуктите.

Фирмите от територията на МИГ „Свиленград Арел“, които се занимават с търговия следва да увеличат присъствието си в онлайн пространството. Създаването на платформа за предлагане и продажба на продукцията в интернет ще осигури достъп на местните търговци до пазара в почти цялата страна. Търговците от територията на МИГ, които търгуват с бързооборотни стоки (най-вече хранителните продукти) следва да проявят иновативност и да стартират предлагане на доставка до вкъщи на хранителни продукт и други бързо оборотни стоки на територията на населеното място, в което се намират и/или съседните околни места. С оглед предстоящите зимни месеци и задълбочаваща се епидемиологична обстановка, все повече хора ще търсят начин за снабдяване с хранителни продукти без да напускат дома с. Такива услуги вече се предлагат във всички по-големи градове, но не и в малките населени места.

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Търговският сектор на територията на МИГ, насочен към вътрешния пазар най-вероятно ще остане относително по-малко засегнат, тъй като по-голямата част от него продължава да работи на почти пълни обороти, поне докато не започне да се чувства ефектът на намаляването на доходите и свиването на търсенето.

За стартиращи бизнеси, които попадат в сектор „Търговия“ икономическата ситуация през 2020 г. не е подходяща. Новостартиращите търговци следва да се насочат към предлагане на стоки и продукти, които са нови на територията на МИГ и/или на съседните територии.

В сектора на услугите потенциалът за развитие през 2020 г. е различен, в зависимост от сегмента на услугите, които се предлагат. Оборътът в административния сектор в България за първите три месеца на годината се свива със 7,5% при среден ръст от 2,1% за 2019 г. Оборътът в транспортния сектор през първите три месеца на годината се увеличава с 3% спрямо среден ръст от 1% през 2019 г. В сектора информация и комуникации ръстът на оборота за първото тримесечие в България достига 4,4% спрямо средно 1,9% през 2019 г. При професионалните услуги в България има ръст от 5,8% за първите три месеца на годината спрямо 2019 г.

Изнесените данни показват нагласата на потребителите на услуги в България през 2020 г. Клиентите не спират да търсят услуги, свързани с дейности за подобряване престоя на клиентите в техните домове (доставка на стоки; предоставяне на услуги и осигуряване на комуникационна свързаност). През 2021 г. ще продължат да се търсят услуги, свързани с:

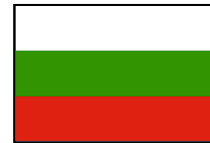
- Ремонтни дейности;
- Здравеопазване и социална работа;
- Спедиторска дейност (транспорт на стоки);
- Логистика - Тласъкът в електронната търговия ще повиши търсенето на логистични и складови площи
- Професионални дейности (козметични салони, шивашки услуги и др.)

Потенциалът на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ през 2020-2021 г. **НЕ Е ПОДХОДЯЩ** за развитие на услуги в следните сектори:

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

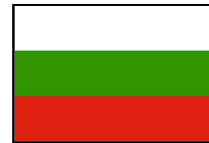
- **Културни и креативни индустрии** – Мероприятия свързани със спорт, забавление и култура са подложени на непрестанни рестрикции. Очаква се това да продължи чак от отмяната на извънредната епидемиологична обстановка в България. висок негативен ефект ще има за дейността и приходите в медиите и рекламата и маркетинга – от една страна, провеждането на събития е забранено, а от друга, част от ползвателите на тези услуги ще ограничат разходите си именно в тези пера, като отложат инициативи за периода на нормализация на икономиката;
- **Брокерска и посредническа дейност** – Очакваният спад на сделките с имоти в България през 2020 г. ще бъде около 25 % спрямо 2019 г.;
- **Места за настаняване, Заведения за хранене и развлечения** – Туристическият отрасъл е най-пострадалият в цяла Европа от пандемията COVID-19 и не е ясно, кога секторът ще възвърне нивото си от 2019 г.;
- **Търговия с луксозни стоки** – През 2021 г. се очаква търсенето на луксозни стоки да се свине с над 60 % спрямо нивото от 2020 г.;
- **Транспорт (превоз на хора)** – През 2020 г. пътуванията намаляват с над 65 % спрямо 2019 г.

Туризъм

Разразилата се пандемия от COVID-19 на територията на страната и в глобален мащаб нанесе сериозен удар върху всички местни икономики, за които туристическият сектор е основен източник на приходи. През май 2020 г. посещенията на чужденци в България са 120,4 хил. или с 87,3% по-малко в сравнение с май 2019 година. Слив на годишна база е регистриран при пътуванията по всички наблюдавани цели: „почивка и екскурзия“ - с 99,8%, „служебна“ - с 80,1%, и гостувания и транзитни преминавания - със 79,2%. Транзитните преминавания през страната през май са 52,8% (63,6 хил.) от всички посещения на чужденци в България. По инициатива на Асоциацията на Българските туроператори и туристически агенции (АБТТА) и Българското конгресно бюро (БКБ), Zangador и Travel Academy е проведено изследване с над 1000 представители от туристическия бранш. Резултатите от изследването са следните:

- 87.7% от анкетираните бизнеси имат сериозен спад в оборота;
- 86% от анкетираните очакват бизнес спада да продължи;

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- 78% от фирмите изпитват проблеми с ликвидността;
- 57% планират да освободят персонал.

Единственият положителен ефект от пандемията през 2020 г. е пренасочването на 80% от българските туристи, които иначе биха избрали отдых в чужбина.

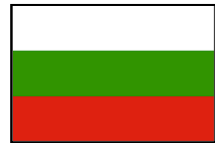
В обобщение на изложеното до момента следва да се направи основният извод, че краят на 2020 г. и началото на 2021 г. не е подходящ за стартиране на нови бизнес начиния, свързани с туристически дейности на територията на МИГ „Свиленград Ареал“. Местният бизнес, който пряко е свързан с туризма на територията на МИГ следва да насочи усилията си към запазване и съхранение на „завоюваните“ до момента позиции на вътрешния туристически пазар. Според кризисната програма на Министерство на туризма за 2020 г., вътрешният туризъм ще бъде първа и логична стъпка към възстановяване на сектора. Над 75% от всички български туристи над 15 години са избрали да осъществят туристическо пътуване само в рамките на България през 2019 г. По предварителни данни на НСИ общите разходи на българи на 15 и повече години при туристически пътувания в страната надхвърлят 1,1 млрд. лв. през 2019 г.

За запазване и съхранение на туристическото позициониране, което има туристическия бранш на територията на МИГ „Свиленград Ареал“ през следващата една година следва да се предприемат следните стъпки:

- Засилено дигитално присъствие, актуализация и реализиране на комуникационните кампании и дейности, предвидени в за 2020 г.;
- Налагане на единен модел за спазване на противоепидемичните мерки на туристическия бранш на територията на МИГ;
- Сътрудничество с водещи и специализирани туроператори;
- При одобрение на ваучерна система за използване на туристически продукти от Министерство на туризма, активизиране на рекламата за привличане на туристи с ваучери на територията на МИГ.

Производство

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

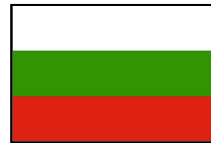
Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

През 2020 г. освен с основните предизвикателства, пред които се изправя производения сектор на територията на МИГ (*Липса на квалифицирана работна ръка; Висока енергоемкост; Ограничени пазари; Ниска ресурсна и енергийна ефективност*), той ще трябва да се срещне и предизвикателствата на влошената икономическа конюнктура, породена от пандемията COVID-19. Потенциалът за развитие на нови производства на територията на МИГ към ноември 2020 г. не може да бъде оценен в пълна степен поради постоянните колебания на големите икономики в Западна Европа.

Все пак на територията на МИГ могат да се разграничат два основни вида производства – такива, които се очаква да бъдат по-слабо засегнати от икономическата криза през 2020-2021 г. и такива, които по всяка вероятност ще бъдат силно засегнати. По-слабо засегнати на територията на МИГ се очаква да бъдат:

- **Хранително-вкусовата промишленост, в това число Преработката на селскостопанска продукция** (месо ,плодове и зеленчуци) – През 2020 г. потребителското търсене във всички видове хранителни стоки остана непроменено. През 2021 г. и очертаващата се икономическа криза се очаква търсенето да спадне минимално. В допълнение, на 4-ти май 2020 г. Европейската комисия прие пакет от извънредни мерки, на основание Регламент (ЕС) № 1308/2013 за допълнително подпомагане на селскостопанския и хранително-вкусовия сектор, които са засегнати в най-голяма степен от пандемията. Съществена част от пакета е помощта за частно складиране: Комисията ще предостави подпомагане за частното складиране на млечни изделия (обезмаслено мляко на прах, масло, сирене) и месни продукти (говеждо, овче и козе месо). Тази мярка позволява временното изтегляне на продукти от пазара за минимален период от 2 до 3 месеца и за максимален период от 5 до 6 месеца. Заявления за участие в схемата ще се приемат от 7 май 2020 г., а целта е да се постигне стабилизиране на пазара чрез временно намаляване на предлагането.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- **Производство на дървен материал (пелети)** – В момента пелетите са едно от най-изгодните, калорични и качествени горива за отопление. Ако има свиване в търсенето в България, то се очаква да бъде не повече от 10-15 % през 2020 г.
- **Лека промишленост (други производства)** – Експортната лека промишленост остава слабо засегната от коронакризата през 2020 г. Причината е сключените договори със стари дати, които се изпълняват към момента. През 2021 г. не може да бъде определено, как ще се промени кривата на пазарното търсене.

Затрудненията пред икономиката в страната може да доведат и до положителни ефекти. Възможно е нарушените световни доставки ще доведат до преместване на много производства и да стимулира редица доставчици да инвестират в мощности в Централна и Източна Европа. Възможно е много по-малки местни производства може да бъдат възродени.

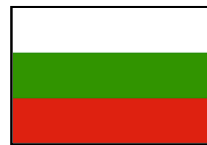
По-силно засегнати сегменти на територията на МИГ се очаква да бъдат:

- **Мебелна промишленост;**
- **Текстилна промишленост (облекло);**
- **Преработваща промишленост** - Прекъсването на веригите на доставки, както и общото свиване на търсенето на големите експортни пазари ще има негативен ефект през 2021 г. Според Асоциацията на индустриалния капитал цялата промишленост ще бъде засегната поради затруднените доставки на материали и спедицията на готова продукция.

ХП. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Населението на територията на МИГ „Свиленград Арел“ ще продължи да намалява и през 2021 г. (макар с много по-малки темпове в сравнение с останалите селски райони в страната) Това ще се отрази в „жива сила“ на показателите на местната икономика. Експортните предприятия ще продължат да доминират над тези, които са насочени към местния пазар. Коефициентът на икономическа активност на населението през 2021 г. ще прекъсне възхода си, повлияно от икономическата криза, настъпила в следствие борбата за пандемията от COVID-19. Средногодишният доход на лице от домакинството на територията на МИГ ще продължи да нараства (без да се отчита

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

инфлацията), но не с темпа от последните 3 години. Размерът на средната годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение на територията на МИГ ще се повиши леко през 2021 г. (поради увеличаване на минималния осигурителен праг от 610 лв. на 650 лв.), но безработицата ще се повиши спрямо началото на 2020 г.

Относителният дял на бедните спрямо линията на бедност на територията на МИГ ще намалее още през 2021 г. Брутният вътрешен продукт на глава от населението на територията на МИГ до края на 2020 г. ще се свие между 3,5 % – 9 % спрямо нивата от 2019 г. Брутната добавена стойност на сектор „Услуги“ на територията на МИГ ще намалее до края на 2020 г., докато тази на секторите „Индустрия“ и „Земеделие“ ще се повиши. Преките чуждестранни инвестиции на територията на МИГ ще намалят до нивата от 2008 г.-2009 г. Усвояването на средства от ЕС на територията на МИГ ще продължи със същите темпове и през 2021 г.

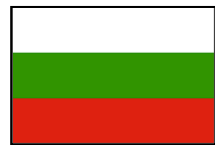
Препоръките към стопанските субекти на територията на МИГ „Дряново-Трявна в сърцето на Балкана“ за диверсификация на земеделските икономически дейности и повишаване на предприемаческата активност са следните:

ПРЕПОРЪКА 1: Стопанските субекти, които вече са установили търговската си дейност на територията на МИГ трябва да се възползват от националните мерки за икономическа подкрепа и запазване за заетостта (60/40; Мерките за туристическия бранш и мерките транспортния сектор), във връзка с пандемията от COVID-19;

ПРЕПОРЪКА 2: Постоянно нарастващите доходи на населението на територията на МИГ следва да накара предприемачите на територията на МИГ да обърнат вниманието си към местното търсене и предлагане, в това число да повишат качеството на услугите и да разнообразят предлагането на територията на МИГ;

ПРЕПОРЪКА 3: Нарастването на разходите за труд и работна заплата на територията на МИГ следва да насочи местния бизнес към повишаване на добавената стойност към продуктите и услугите, които той предлага;

ПРЕПОРЪКА 4: Високият относителен дял на бедност спрямо линията на бедност на територията на МИГ създава условия за развитие на социално

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

предприемачество на територията на МИГ, насочено към услуги за най-уязвимата част от населението – възрастните хора и маргинализираните групи;

ПРЕПОРЪКА 5: Високите нива на брутен вътрешен продукт на глава от населението на територията на МИГ обуславят условия за развитие на услуги на територията, насочени извън сферата на заведенията за хранене и развлечения;

ПРЕПОРЪКА 6: При стартиране на нови икономически начинания на територията на МИГ през 2020-2021 г., предприемачите трябва да заложат на висока иновативност за територията, присъствие в дигиталното пространство и предоставянето на нови или значително усъвършенствани продукти и услуги (макар и при по-малко пазарно търсене);

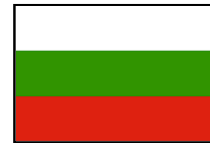
ПРЕПОРЪКА 7: Предприемачите на територията на МИГ следва да се възползват от възможните за финансиране, които предлага МИГ „Свиленград Арел“ до края на 2020 г., дори да приемат възможността да поемат по-голям бизнес риск за създаване на иновативни бизнес начинания, които през уеб пространството да надхвърлят пределите на МИГ;

ПРЕПОРЪКА 8: Предприемачите на територията на МИГ следва да гледат на разразилата икономическа криза в резултат на пандемията COVID-19 като възможност за диверсификация на местната икономика, чрез предприемане на бизнес начинания извън туристическия сектор.

ХІІІ. ДОБРИ ЕВРОПЕЙСКИ ПРАКТИКИ И ПРЕПОРЪКИ КЪМ МИГ

Съгласно техническото задание от Възложителя при изготвянето на настоящия проучвателен документ следва да се включат примери за добри практики при развитие на неземеделски икономически дейности, които си приложими към територията на МИГ „Свиленград Арел“. Настоящият анализ е базиран на Добри практики, които са отличени от Европейската комисия и други европейски институции.

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

	Дестилерията на Ламефьорден 						
	Кратко описание на проекта: Чрез проекта „Дестилерията на Ламефьорден“ е създадена енергоефективна микро компания с цел използване на отпадъците / страничните продукти от местната индустрия за производство на картофи. Компанията използва само картофи, които не са с добро качество за продажба, които биха се използвали като фураж или компост. Те преработват тези картофи чрез ферментация в уникална, висококачествена водка и бренди. Като атракция за посетители компанията предлага и наблюдение на процеса: през целия път от отглеждането на картофите до крайния продукт в бутилката. Основателите на компанията са фермер, водопроводчик и машинен инженер. Това е първата компания в Дания, която произвежда датска водка и шнапс от картофи. Резултати от изпълнението на проекта: Първата партида водка за търговска употреба и консумация, е произведена през есента на 2018 г. Уебсайтът е разработен със стратегическо планиране и е изработен уникален дизайн на продукта. До момента проектът е генерирал едно работно място и компанията очаква да бъдат създадени още две позиции в близко бъдеще. Проектът показва голям потенциал и е получил добра публичност в местната и националната преса. <table border="1"> <tr> <td>Обща стойност на проекта</td><td align="center">141 120,00 евро</td></tr> <tr> <td>Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР</td><td align="center">42 438 евро</td></tr> <tr> <td>Интернет адрес</td><td align="center">http://www.nordicsoil.dk/</td></tr> </table>	Обща стойност на проекта	141 120,00 евро	Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	42 438 евро	Интернет адрес	http://www.nordicsoil.dk/
Обща стойност на проекта	141 120,00 евро						
Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	42 438 евро						
Интернет адрес	http://www.nordicsoil.dk/						

Територията на МИГ „Свиленград Ареал“ е напълно подходяща за изпълнението на проектна идея за създаване на спиртна дестилерия за обработка на остатъчна земеделска продукция. Проектната идея отговаря на **Приоритет 1, Специфична цел 3** „Разнообразяване на икономическите дейности, насърчаване на предприемачеството на земеделските стопани и увеличаване на заетостта“.

Съгласно методиката за оценка на добрата практика, тя отчита 5 точки:

ТОЧКИ ПО МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА			
Наличие на ресурси на територията на МИГ за внедряване на идеята (4 точки)	Приоритизиране на сектора, в който попада идеята в Стратегията за ВОМР 2014-2020 г. (2 точки)	Наличие на традиции в сектора, в който попада идеята (1 точка)	Възможност за финансиране на идеята, от МИГ (3 точки)
0	2	0	3

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

	Слънчева енергия на колела 						
	Кратко описание на проекта: Разработване и тестване на прототип на мобилна слънчева електроцентрала, която може да произвежда чиста енергия на всяко място, без да е необходима фиксирана инфраструктура. Това е находчивата идея на предприемач от Финландия. Чрез подкрепа от ПРСР той успява да изгради първият прототип и да тества различни видове решения за продукта. Благодарение на този процес са направени големи скокове напред в разработването на продукта. Резултати от изпълнението на проекта: Проектът води до създаването на нова компания, която ще започне да произвежда мобилната слънчева електроцентрала за пазара през 2020 г. Компанията вече е получила запитвания от Русия, САЩ и Централна Америка. Първоначално в компанията ще работят между двама и четирима души, но след пълното стартиране на производството и продажбите компанията се очаква да расте бързо. Оценките показват, че първите две години от дейността ще доведат до оборот от около 150 000-300 000 EUR. В рамките на пет години се очаква да бъде достигната границата от 1 милион EUR. <table border="1" data-bbox="510 1120 1388 1272"> <tr> <td>Обща стойност на проекта</td><td>10 071.00 евро</td></tr> <tr> <td>Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР</td><td>10 071.00 евро</td></tr> <tr> <td>Интернет адрес</td><td>http://www.mobisol.fi</td></tr> </table>	Обща стойност на проекта	10 071.00 евро	Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	10 071.00 евро	Интернет адрес	http://www.mobisol.fi
Обща стойност на проекта	10 071.00 евро						
Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	10 071.00 евро						
Интернет адрес	http://www.mobisol.fi						

Територията на МИГ „Свиленград“ е напълно подходяща за изпълнението на проектна идея за създаване на подвижна соларна станция поради многото слънчеви дни в годината. Проектната идея отговаря на **Приоритет 4, Специфична цел 1** „Повишаване на производителността на МСП на територията на МИГ Свиленград Арел“.

Съгласно методиката за оценка на добрата практика, тя отчита 9 точки:

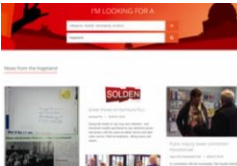
ТОЧКИ ПО МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА			
Наличие на ресурси на територията на МИГ за внедряване на идеята (4 точки)	Приоритизиране на сектора, в който попада идеята в Стратегията за ВОМР 2014-2020 г. (2 точки)	Наличие на традиции в сектора, в който попада идеята (1 точка)	Възможност за финансиране на идеята, от МИГ (3 точки)
4	2	0	3

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

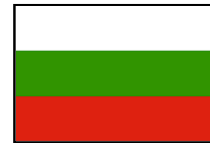
	„Hageland“ онлайн 	
	Кратко описание на проекта: Предприемачите в селските райони се сблъскват с нарастваща конкуренция от интернет продажбите. Хората и особено по-младите поколения в селските райони са склонни да пазаруват онлайн все повече и повече. Поради тези фактори предприемачите от селски райони и местните магазини, които не продават онлайн, губят клиенти. Подкрепата от ЕЗФРСР спомага за разработването на онлайн търсачка, която комбинира местни новини и информация за местния бизнес. Платформата е свързана с местен вестник и местното издание на национални вестници. Тази онлайн платформа организира кампании за награди за най-добрите местни предприемачи в интернет. Проектът също така подкрепя онлайн академията Hageland, която осигурява обучение на местни магазини, собственици на фирми и др. за това как да използват интернет за търговски цели (социални медии, уеб магазини, интернет маркетинг, маркетинг на съдържание и др.) Резултати от изпълнението на проекта: Проектът спомага за укрепването на марката на региона Hageland. През периода на проекта стартират 12 нови местни уеб магазина. Всеки месец се регистрират над 1 500 посетители.	
	Обща стойност на проекта	100 000 евро
	Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	20 000 евро
	Интернет адрес	http://www.hagelandonline.be

Територията на МИГ „Свиленград Ареал“ е напълно подходяща за изпълнението на проектна идея за създаване на платформа за обучения. Проектната идея отговаря на **Приоритет 1, Специфична цел 3** „Разнообразяване на икономическите дейности, насърчаване на предприемачеството на земеделските стопани и увеличаване на заетостта“.

Съгласно методиката за оценка на добрата практика, тя отчита 9 точки:

ТОЧКИ ПО МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА			
Наличие на ресурси на територията на МИГ за внедряване на идеята (4 точки)	Приоритизиране на сектора, в който попада идеята в Стратегията за ВОМР 2014-2020 г. (2 точки)	Наличие на традиции в сектора, в който попада идеята (1 точка)	Възможност за финансиране на идеята, от МИГ (3 точки)
4	2	0	3

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

	Производителят на сладкарски изделия инвестира в модерно производствено оборудване 		
	Кратко описание на проекта: Словашка компания с дълга история в производство на сладкарски изделия се възползва от подкрепата на Програмата за развитие на селските райони за модернизиране на оборудването и производствените процеси. Историята на компанията Pecivarne Liptovsky Hradok датира от 30-те години на миналия век, когато започва да произвежда бисквити, вафли и шоколадови покрития, произведени от местни съставки по традиционни рецепти. Преди подкрепата от ПРСР производственото оборудване на компанията е остаряло и амортизирано, като част от него е закупена през 50-те години. За да отговори на настоящите изисквания на пазара и нарастващото търсене на висококачествени продукти, новото оборудване е от съществено значение. Компанията инвестира в ново опаковъчно оборудване, за да направи нови и лесно отварящи се опаковки, както и системи за контрол на качеството. Резултати от изпълнението на проекта: Ефективността на производството се подобрява значително. Новото оборудване спомогна за елиминирание на честите спирания на поточната линия и производствените грешки. Представена е нова продуктова линия - RAW и Basic Biscuit Ph +, а компанията вече е готова да предложи по-голямо разнообразие от продукти в значително по-големи количества. Създадено е и едно ново работно място.		
	<table border="1"> <tr> <td>Обща стойност на проекта</td><td align="right">792 122.65 евро</td></tr> </table>	Обща стойност на проекта	792 122.65 евро
Обща стойност на проекта	792 122.65 евро		
	<table border="1"> <tr> <td>Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР</td><td align="right">267 341.39 евро</td></tr> </table>	Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	267 341.39 евро
Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	267 341.39 евро		
	<table border="1"> <tr> <td>Интернет адрес</td><td align="right">Н/П</td></tr> </table>	Интернет адрес	Н/П
Интернет адрес	Н/П		

Територията на МИГ „Свиленград Арел“ е напълно подходяща за изпълнението на проектна идея за преоборудване на сладкарски цехове. Проектната идея отговаря на **Приоритет 5, Специфична цел 8** „Повишаване на производителността и експортния потенциал на МСП“.

Съгласно методиката за оценка на добрата практика, тя отчита 10 точки:

ТОЧКИ ПО МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА			
Наличие на ресурси на територията на МИГ за внедряване на идеята (4 точки)	Приоритизиране на сектора, в който попада идеята в Стратегията за ВОМР 2014-2020 г. (2 точки)	Наличие на традиции в сектора, в който попада идеята (1 точка)	Възможност за финансиране на идеята, от МИГ (3 точки)
4	2	1	3

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Арел“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

	Иновативно използване на дърво за производство на модни артикули 						
	Кратко описание на проекта: Ева Сумила, предприемач, живеещ в селски район, решава да създаде собствена компания, произвеждаща модерни продукти, изработени от естествен дървен материал. Това ѝ позволява да създаде заетост за себе си и също така да отговори на нарастващото търсене на екологично чисти продукти. Подкрепата от мярката Лидер дава възможност на предприемача да закупи машини и оборудване, както и да финансира услугите, необходими за създаването на уебсайта и онлайн магазина на компанията. Резултати от изпълнението на проекта: Създадено е едно ново предприятие и едно работно място (самостоятелна заетост). Дейността на бизнеса е фокусирана върху иновации, използващи дървесина и селскостопански продукти, които са биоразградими. Бизнесът разширява портфолиото си в дейности по туризъм, отход и опазване на околната среда. <table border="1"> <tr> <td>Обща стойност на проекта</td><td>15 000 евро</td></tr> <tr> <td>Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР</td><td>15 000 евро</td></tr> <tr> <td>Интернет адрес</td><td>http://www.lerymond.eu</td></tr> </table>	Обща стойност на проекта	15 000 евро	Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	15 000 евро	Интернет адрес	http://www.lerymond.eu
Обща стойност на проекта	15 000 евро						
Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	15 000 евро						
Интернет адрес	http://www.lerymond.eu						

Територията на МИГ „Свиленград Ареал“ е напълно подходяща за изпълнението на проектна идея за създаване на цех за производство на модни артикули от дърво. Проектната идея отговаря на **Приоритет 3, Специфична цел 1** „Развитие на устойчива и качествена заетост за населението на цялата територия на МИГ, преодоляване на безработицата и социалното изключване“.

Съгласно методиката за оценка на добрата практика, тя отчита 10 точки:

ТОЧКИ ПО МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА			
Наличие на ресурси на територията на МИГ за внедряване на идеята (4 точки)	Приоритизиране на сектора, в който попада идеята в Стратегията за ВОМР 2014-2020 г. (2 точки)	Наличие на традиции в сектора, в който попада идеята (1 точка)	Възможност за финансиране на идеята, от МИГ (3 точки)
4	2	1	3

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

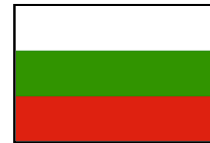
	‘JOLLE Ltd.’ - разработване на производствения процес на нова здравословна закуска 						
	Кратко описание на проекта: Фирма разработва нова здравословна закуска без алергени и използва подкрепата на ПРСР, за да установи търговския производствен процес. Целта на този проект е да създаде нова здравословна диетична храна, разработена в лабораторията. Проектът обхваща изграждането, възстановяването и обновяването на производствената сграда в съответствие с предварително дефинираните спецификации. Освен това, проектът включва закупуване и инсталиране на производствената линия и линия за доставка. Общо 17 различни компании са включени в изпълнението на проекта. Резултати от изпълнението на проекта: Новият продукт е представен на пазара под марката KRIPPU. Новото поколение закуски са свежи и здравословни, което е добра алтернатива за солените тестени закуски, сладкарски изделия и традиционни продукти от брашно. Въведена е нова производствена технология в Латвия и на международните пазари. Създадени са пет нови работни места. До май 2017 г. компанията е подписала споразумения за дистрибуция с 19 различни компании. <table border="1" data-bbox="475 1126 1383 1272"> <tr> <td>Обща стойност на проекта</td><td>165 000 евро</td></tr> <tr> <td>Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР</td><td>24 990 евро</td></tr> <tr> <td>Интернет адрес</td><td>http://www.krippu.com</td></tr> </table>	Обща стойност на проекта	165 000 евро	Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	24 990 евро	Интернет адрес	http://www.krippu.com
Обща стойност на проекта	165 000 евро						
Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	24 990 евро						
Интернет адрес	http://www.krippu.com						

Територията на МИГ „Свиленград Ареал“ е напълно подходяща за изпълнението на проектна идея за създаване на цех за стартиране на производствена дейност за зърнена закуска. Проектната идея отговаря на **Приоритет 1, Специфична цел 2** „Насърчаване на развитието и икономическата ефективност на предприятия от хранително-преработвателната промишленост“.

Съгласно методиката за оценка на добрата практика, тя отчита 10 точки:

ТОЧКИ ПО МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА			
Наличие на ресурси на територията на МИГ за внедряване на идеята (4 точки)	Приоритизиране на сектора, в който попада идеята в Стратегията за ВОМР 2014-2020 г. (2 точки)	Наличие на традиции в сектора, в който попада идеята (1 точка)	Възможност за финансиране на идеята, от МИГ (3 точки)
4	2	1	3

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярката 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

	„Pop-up“ магазини за съживяване на центъра на града 						
	Кратко описание на проекта: Иновативна концепция за съживяване на центъра на австрийския град, предлага гъвкави възможности за отдаване под наем за pop-up shops (появяващи се магазини). „Enns Tourism and City Marketing Ltd“ (Tourismus- & Stadtmarketing Enns GmbH) разработва концепция за pop-up shops в центъра на град Енс, Австрия. Целта му е да се използва свободно място за продажба временно за няколко дни или седмици, като предоставя на новия бизнес възможност да лансира своите идеи с минимален риск, да тества местоположението и да привлече нови клиенти. Очаква се тази иновация да привлече повече нови фирми и клиенти в центъра на града. Резултати от изпълнението на проекта: 9 pop-up shops са отдадени дългосрочно. Свободните търговски площи в центъра на града са значително по-малко. Клиентският трафик се е увеличил с 43 % по крайбрежната улица „Linzer Straße“. Броят микро-събития се е увеличил в търговския район (както от нови, така и от съществуващи собственици на фирми). <table border="1" data-bbox="485 1122 1398 1272"> <tr> <td>Обща стойност на проекта</td><td align="right">126 176.00 евро</td></tr> <tr> <td>Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР</td><td align="right">50 470.00 евро</td></tr> <tr> <td>Интернет адрес</td><td align="right">http://www.popupstores.at</td></tr> </table>	Обща стойност на проекта	126 176.00 евро	Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	50 470.00 евро	Интернет адрес	http://www.popupstores.at
Обща стойност на проекта	126 176.00 евро						
Безвъзмездна финансова помощ по ЛИДЕР	50 470.00 евро						
Интернет адрес	http://www.popupstores.at						

Територията на МИГ „Свиленград Ареал“ е напълно подходяща за изпълнението на проектна идея за създаване на платформа за стартиране на търговски обекти, особено след отшумяване на епидемичната обстановка след 2020 г.

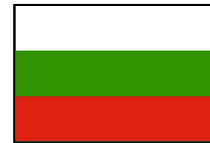
Съгласно методиката за оценка на добрата практика, тя отчита 7 точки:

ТОЧКИ ПО МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА			
Наличие на ресурси на територията на МИГ за внедряване на идеята (4 точки)	Приоритизиране на сектора, в който попада идеята в Стратегията за ВОМР 2014-2020 г. (2 точки)	Наличие на традиции в сектора, в който попада идеята (1 точка)	Възможност за финансиране на идеята, от МИГ (3 точки)
4	0	0	3

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярката 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

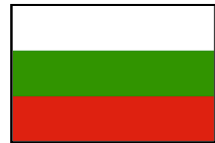
	Нестандартно гастрономическо преживяване
	Кратко описание на добрата практика: Малка германска ферма е създава нова кулинарна концепция за ресторант, която дава на вечерящите ясен поглед върху плевнята за добитък на фермата, като им помага да открият връзките между храната и произхода ѝ. В малкото селце в Шварцвалд Келберброн от десет поколения семейство Цийфле управлява ферма с крави и традиционен провинциален хотел „Шванен“. През 2014 г. плевнята за добитък на фермата е унищожена от пожар. След първоначалния шок семейството има уникалната възможност да създаде проекта „Schwanenwirts Kuhstall“. Семейството проектира ресторант, който гледа към съвременната плевня с големи панорамни прозорци. Гостите имат ясен поглед върху животните, докато се хранят - правят интересни открития за живота и поведението на животните и илюстрират връзката между храната и животновъдството. Резултати от изпълнението на проекта: Като подкрепя устойчив природо-ориентиран туризъм и гастрономия, проектът се стреми да повиши обществената информираност за устойчивото земеделие и да насърчи опазването на околната среда чрез кулинарно изживяване. След проекта са създадени четири нови работни места. Сега фермата използва собствени месни продукти в техния хотел и ресторант. Ресторантът се превръща в туристическа забележителност, която е добре позната в региона и извън него. <u>Проектът е номиниран от министерството на Баден-Вюртемберг като най-добрия проект за LEADER-туризъм във федералната провинция.</u>

Територията на МИГ „Свиленград Ареал“ е напълно подходяща за изпълнението на проектна идея за стартиране екологообразователно тематично заведение за хранене. Проектната идея отговаря на **Приоритет 1, Специфична цел 3** „Разнообразяване на икономическите дейности, насърчаване на предприемачеството на земеделските стопани и увеличаване на заетостта“.

Съгласно методиката за оценка на добрата практика, тя отчита 9 точки:

ТОЧКИ ПО МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА			
Наличие на ресурси на територията на МИГ за внедряване на идеята (4 точки)	Приоритизиране на сектора, в който попада идеята в Стратегията за ВОМР 2014-2020 г. (2 точки)	Наличие на традиции в сектора, в който попада идеята (1 точка)	Възможност за финансиране на идеята, от МИГ (3 точки)
4	2	0	3

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Добрите практики, подлежащи на сравнение в настоящия анализ са подбрани на база два основни критерия – Иновативност и Приложимост на територията на МИГ „Свиленград Ареал“.

През последните 10 години Местните инициативни групи на територията на България успешно подпомогнаха бенефициентите към Стратегиите за ВОМР, натрупаха добри практики и “know-how”.

През новия програмен период 2021-2027 г. „10 % от бюджета на Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) в новия програмен период ще бъдат отделени за прилагането на подхода ЛИДЕР.” През настоящия програмен период вече има 64 МИГ, като територията на прилагане на подхода ЛИДЕР представлява около 50% от територията на страната.

Продукт или услуга, подлежащи на сравнение	СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ				
	Наличие на ресурси на територията на МИГ за внедряване на идеята (4 точки)	Приоритизиране на сектора, в който попада идеята в Стратегиите за ВОМР 2014-2020 г. (2 точки)	Наличие на традиции в сектора, в който попада идеята (1 точка)	Възможност за финансиране на идеята, от МИГ (3 точки)	ОБЩО
Нестандартно гастрономическо преживяване	4	2	0	3	9
Създаване на платформа за стартиране на търговски обекти	4	0	0	3	7
Създаване на цех за стартиране на производствена дейност за зърнена закуска	4	2	1	3	10
Създаване на цех за производство на модни артикули от дърво	4	2	1	3	10
Преоборудване на сладкарски цехове	4	2	1	3	10

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярката 19 „Водено от общностите местно развитие” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал” и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

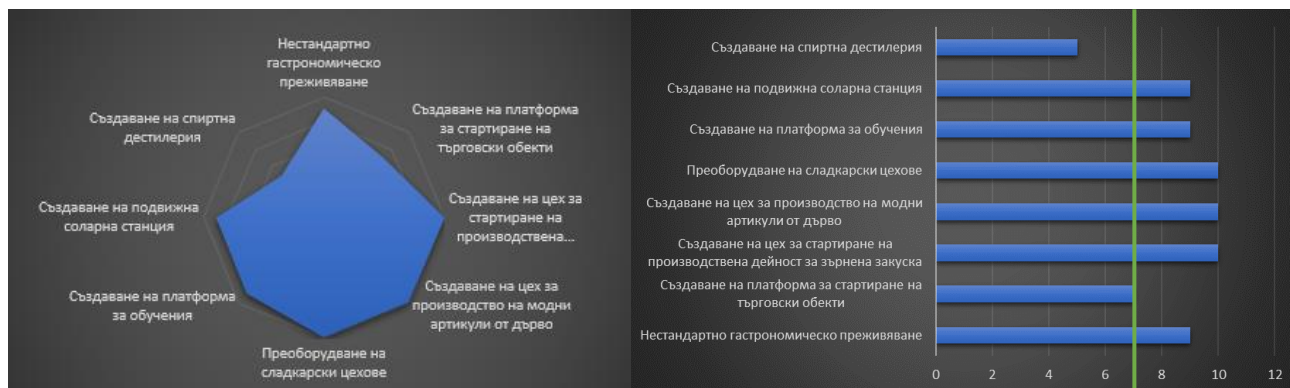
Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Създаване на платформа за обучения	4	2	0	3	9
Създаване на подвижна соларна станция	4	2	0	3	9
Създаване на спиртна дестилерия	0	2	0	3	5

Таблица 27

За нуждите на сравнителния анализ следва да бъде прието, че за да може да са осигури устойчиво развитие и позициониране на МИГ „Свиленград Ареал“ в национален или европейски аспект, предложените добри практики следва да покриват минимум 7 точки от оценката на потенциала им за прилагане територията на МИГ:

Графика 41

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

АНКЕТНА КАРТА

МИГ „Свиленград Ареал“

Във връзка с изготвяне на Анкетно проучване на нагласите на малките земеделски стопанства и МСП на територията на МИГ Свиленград Ареал за диверсификация на икономиката и предприемаческа активност.

Предварително благодарим за отделеното време и за Вашата съпричастност!

1. Вие сте?

Моля, отбележете:

☐ Мъж

☐ Жена

2. В коя възрастова група попадате?

Моля, отбележете:

☐ От 18 до 29 години

☐ От 30 до 55 години

☐ над 55 години

3. Какво образование притежавате?

Моля, отбележете:

☐ Без образование

☐ Начално образование

☐ Основно образование

☐ Средно образование

☐ Висше образование (проф. бакалавър, бакалавър, магистър)

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

4. Като представител на коя заинтересована страна се определяте?

Моля, отбележете:

- ☐ Гражданско общество
- ☐ Местен бизнес
- ☐ НПО сектор
- ☐ Публичен сектор
- ☐ Друго

В случай, че сте избрали „Друго“, моля опишете към коя заинтересована страна се определяте:

--

5. Какъв е Вашият статус на пазара на труда?

Моля, отбележете:

- ☐ Работещ
- ☐ Безработен
- ☐ Трайно нает
- ☐ Срочно нает
- ☐ Самонаето лице
- ☐ Учащ

6. Моля, посочете кои според Вас са най-успешните икономически дейности на територията на МИГ „Свиленград Ареал“?

Моля, отбележете:

- ☐ Отдых и туризъм
- ☐ Земеделие и животновъдство
- ☐ Лека промишленост

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- ☐ Услуги
- ☐ Хранене и ресторантьорство
- ☐ Търговия
- ☐ Тежка промишленост
- ☐ Транспортни услуги
- ☐ Изкуства и култура
- ☐ Друго

В случай, че сте избрали „Друго“, моля уточнете:

--

7. Ако имате възможност, каква неземеделска икономическа дейности бихте стартирали на територията на МИГ през следващите 5 години?

Моля, отбележете:

- ☐ (Онлайн) търговия
- ☐ Ремонтни дейности
- ☐ Здравеопазване и социална работа
- ☐ Спедиторска дейност
- ☐ Логистика
- ☐ Професионални дейности (козметични салони, шивашки услуги и др.)
- ☐ Производство на дървен материал (пелети)
- ☐ Производство на електрически съоръжения
- ☐ Преработка на селскостопански продукти
- ☐ Лека промишленост (други производства)
- ☐ Не мога да преценя

8. Вашата основна или съпътстваща работа, свързана ли е с неземеделски икономически дейности?

Моля, отбележете:

- ☐ Да
- ☐ Не
- ☐ Отчасти

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

☐ Не мога да преценя

9. Моля, посочете проблемите, които според Вас възпрепятстват развитието на неземеделски икономически дейности на територията на МИГ?

Моля, отбележете:

☐ Нарушена демографска структура

☐ Лоша инфраструктура

☐ Високи разходи за труд

☐ Слабо развит местен пазар

☐ Липса на работна ръка

☐ Затруднен достъп до финансиране

☐ Не мога да преценя

10. Според Вас, в каква иновативна посока трябва да поемат неземеделските икономически дейности на територията на МИГ?

Моля, отбележете:

☐ По-агресивно присъствие в онлайн пространството

☐ Предлагане на нови стоки и услуги

☐ Внедряване на добри практики от чужбина

☐ Не мога да преценя

11. Познавате ли добрите европейски практики за развитие на неземеделски икономически дейности?

Моля, отбележете:

☐ Да

☐ Не

☐ Отчасти

☐ Не мога да преценя

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

12. Според Вас, има ли осигурени възможности за развитие на нови неземеделски икономически дейности на територията на МИГ „Свиленград Ареал“

Моля, отбележете:

- ☐ Да
- ☐ Не
- ☐ Слабо застъпени
- ☐ Отчасти
- ☐ Не мога да преценя

13. Според Вас, кои са положителните страни на диверсификацията на земеделските икономически дейности?

Моля, отбележете (възможен е повече от един отговор):

- ☐ Принос към цялостното икономическо развитие на общината и населените места
- ☐ Създава възможности за заетост и добри доходи на населението
- ☐ Създават се трайни работни места
- ☐ Положително въздействие върху околната среда и устойчивото развитие
- ☐ Повишава възможностите за привличане на инвестиции и местен просперитет
- ☐ Повишава качеството на живот
- ☐ Създава алтернативи за местния бизнес и местното население
- ☐ Подпомага съхраняването на местната идентичност и специфика на региона

14. Според Вашето наблюдение, как ще се отрази пандемията от COVID-19 върху местните неземеделски икономически дейности?

Моля, отбележете:

- ☐ Ще има много фалити
- ☐ Ще се влошат силно, но няма да има фалити
- ☐ Ще останат непроменени

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони - Европа инвестира в селските райони

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

☐ Ще се влошат леко

☐ Не мога да преценя

15. Според Вас, кой ще бъде основният двигател на икономическото възстановяване на територията на МИГ след края на пандемията от COVID-19?

Моля, отбележете:

☐ Ръст на работните заплати

☐ Местния пазар

☐ Туризма

☐ Нямам мнение

16. Как бихте оценили перспективите пред икономическото развитие на територията на МИГ през следващите 3 години?

Моля, отбележете:

☐ Проспериращи

☐ Добри

☐ Слаби

☐ Без промяна

☐ Отрицателни

Благодарим Ви!

Този документ е създаден в рамките на Споразумение за безвъзмездна финансова помощ № РД 50-32/19.04.2018 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Свиленград Ареал“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.